

СОВЕТ
СРЕДНЕАТЫНСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО
РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Центральная, д. 2а, д.Нижние Аты,
Арский муниципальный район, 422016

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УРТА АТЫ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Үзәк урам, 2а йорт, Тубән Аты авылы,
Арча муниципаль районы, 422016

Тел. (84366)507-35, факс (84366)507-35. E-mail: Sat.Ars@tatar.ru

Урта Аты авыл жирлеге Советы КАРАРЫ

15 июль 2019 ел

№98

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Урта Аты авыл жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре проектын раслау турында

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Урта Аты авыл жирлеге Уставы, "Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында" 28.07.2004 N 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы Урта Аты авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Урта Аты авыл жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре проектын расларга (кушымта).

2. Арча муниципаль районы Урта Аты авыл жирлеге Советының 2018 елның 03 декабрдәге 79 номерындагы "Арча муниципаль районының Урта Аты авыл жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында" карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Өлеге карарны "Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында (PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Арча муниципаль районы сайтында "Авыл жирлекләре" бүлегендә урнаштырырга.

4. Өлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Урта Аты авыл жирлеге башлыгы Батталова Р.Х

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ УРТА АТЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕН ТЕРРИТОРИЯСЕН ТӨЗЕКЛЭНДЕРУ КАГЫЙДӨЛӨРЕ

I. Гомуни нигезлэмэлэр

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Урта Аты авыл жирлеген территориясен төзеклэндеру кагыйдөлөре (алга таба - Кагыйдө) каралган вэкалэтлэрне гамэлгө ашыру кысаларында эшлэнде

2. Әлеген Кагыйдөлэр барлык физик һәм юридик затларның оештыру-хокукий рөвешлэрнен бәйсез рөвештә үтәвө мәжбүри.

3. Әлеген Кагыйдөлэр жирлекнең бөтен территориясендә гамэлдә һәм түбэндәгө талөплэрне билгели:

биналар (торак йортларны да кертеп) эчтәлеген буенча, алар урнашкан корылмалар һәм жир кишәрлекләр, тиешле биналарның һәм корылмаларның тышкы кыяфәтенә карап;

- төзеклэндеру эшләрө исемлегенә һәм аларны башкару ешлыгына;

-биналар (алардагы биналар) милекчеләрнен һәм корылмаларның төзеклэндерүдә катнашу тәртибен билгеләүгә;

-жирлек территориясен төзеклэндерүне оештыру (урамнарны яктыртуны, территориянен яшөллэндерүне, урам исеменә һәм йортларның номерлары белән күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тотуны да кертеп).

4. Территориялэрне төзеклэндеру элементларын проектлау һәм урнаштыру шөһәр төзелешен һәм жир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдөлэр, дөүлөт стандартлары, жирдөн файдалану һәм төзелеш кагыйдөлөрен, билгелэнгән тәртиптә расланган проект документациясен нигезендә гамэлгө ашырыла.

5. Әлеген Кагыйдөлэр жирлек территориясендә көнкүреш һәм сәнэгать калдыкларын жыюны, алып китүне, транспортровкалауны, утильләштерүне һәм эшкөртүне оештыру буенча мөнөсөбөтлэрнен жайга салмый.

Төп төшенчөлэр

6. Әлеген Кагыйдөлэрнен гамэлгө ашыру максатларында түбэндәгө төшенчөлэр кулланыла:

жирлен әһәмияттәгө автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәтө өчен билгелэнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чиклэрнендә һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеген һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлешен булган юл корылмаларын, саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, житештерү объектларын, автомобиль юлларын төзеклэндеру элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты;

арборицидлар - чүп агачы-куаклыкка каршы кулланыла торган химик матдөлэр;

хужасыз транспорт чарасы - милекчесенә яисә милекчесенә билгелен булмаган яисә милекчесенә милек хокукыннан баш тарткан законнарда башкасы каралмаган транспорт чарасы;

территориянен төзеклэндеру - муниципаль берәмлек территориясен төзеклэндеру кагыйдөлэрнендә билгелэнгән чаралар комплексын гамэлгө ашыру

эшчәнлеге, ул гражданның яшәү шартларының уңайлылығын тәэмин итүгә һәм яхшыртуга, торак пунктлар территорияләрен һәм мондый территорияләрдә урнашкан объектлар территорияләрен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрен, жир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, корылмаларны карап тоту буенча муниципаль берәмлек территориясенә санитар һәм эстетик торышын яхшыртуга юнәлдерелгән;

Сосновский балтырганы - үләнчел эре үсемлек, гаилә көрәшчесе төре зонтик. Үсемлек озак вакыт төзәлми торган көчле пешүләр китереп чыгарырга сәләтле;

ташланган транспорт чарасы - милекче тарафыннан алты ай вакытка һәм аннан да күбрәк вакыт эчендә калдырылган транспорт чарасы, аңа башка затларның ирекле керү мөмкинлеген дә кире какмый (кузов, кузовның башка элементлары, ябылмаган ишекләр, ишекләр ябылу мөмкинлеге булмау, шулай ук билгеләнү (төшерелгән тәгәрмәчләр, тәгәрмәчләр, башка конструктив детальләр булмау һ.б.) буенча куллану мөмкин булмау билгеләре булган һәм шул ук вакытта гомуми кулланылыштагы урыннарда (йорт яны территорияләрендә) булган, үтеп барышка, жәяүлеләр узуга, транспорт үтү юлларына, транспорт һәм махсус чүп-чар жыю урыннарына һәм машиналар, чүп-чар жыю урыннарына һәм (яки) кирәкле таләпләргә бозуга карата кулланыла алмау билгеләре булган транспорт чарасы;

бункер - эре габаритлы калдыкларны жыю өчен билгеләнгән чүп-чар жыючы;

вертикаль яшелләнүчү - биналарның фасад өслекләрен һәм корылмаларны, шул исәптән балконнарны, көймәләргә, галереяларны, терәк стеналарын һ.б. куллануны, аларда стационар һәм мобиль яшел утыртмаларны урнаштыру өчен;

квартал эчендәге (жирле) юл - магистраль урамнан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына таба транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләнүчү торгызу - юлларның, тротуарның бөтен киңлегенә ясалма өслекне сыйфатлы торгызуны, бордюр ташын киредән урнаштыруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызуны, газ үләннәргә чәчелү һәм бозылган яшел үсентеләр утырту тырмасы өчен газларны ремонтлауны, реклама конструкцияләрен һәм төзекләнүчү башка элементларын үз эченә алган эшләр комплексы;

газон - махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чәчелә торган, ул утырту өчен фон, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенә мөһим элемент булып тора;

гербицидлар - үсемлекләргә юкка чыгару өчен кулланыла торган химик матдәләр;

кунак стоянкасы - торак зоналарга керүче жиңел автомобильләргә кую өчен билгеләнгән ачык майданчык;

балалар майданчыгы - жир өстендә балалар уеннары өчен билгеләнгән объектлар урнашкан жир кишәрлеге (таулар, карусельләр, таганнар, комлыклар һәм (яисә) башка шундый объектлар);

ишегалды территориясе - бер яки берничә күпфатирлы йортка якин урнашкан һәм анда яшәүчеләр затларның яисә ижтимагый биналарның гомуми файдалануында булган һәм аларның эшчәнлеген тәэмин итә торган формалашкан территория. Күпфатирлы йортларның ишегалды территориясендә балалар майданчыклары, ял итү урыннары, кер киптерү урыннары, автомобильләр кую урыннары, яшел утыртмалар һәм жәмәгать файдалануындагы башка объектлар урнашкан;

ишегалды корылмалары - жир кишәрлегендә урнашкан вакытлы ярдәмче корылмалар (базлар, күгәрченнәр, сарайлар һ.б.);

йорт биләмәсе - ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлеге йорт урнашкан жир кишәрлеге;

йорт билгеләре - аншлап (урам, майдан, проспект атамаларын күрсәтүче), номер билгесе (йорт һәм корпус номерын күрсәтүче), подъезд һәм фатирлар

номерын күрсөтүчө, инвалидлар өчөн объекттан файдалану мөмкинлеген тээмин итүчө халыкара символ, байрактар, истәлекле такталар, полигонометрик билге, янғын сүндөрү гидранты күрсөткөчө, грунт геодезик билгеләр күрсөткөчө, магистраль һәм су үткәргөч чөлтәр камералары, канализация күрсөткөчө, жир асты газүткәргөч корылмалары күрсөткөчө;

сыек көнкүрөш калдыктары - халыкның тереклек эшчәнлеге нәтижәсендә барлыкка килә торган һәм үзәкләштерелгән су чыгару системасына тоташтырылмаган (технологик яктан тоташтырылмаган) һәм агып төшүчө суларны кабул итү һәм туплау өчөн билгеләнгән корылмаларга һәм жайланмаларга ташлана торган хужалык-көнкүрөш калдык сулары;

бина - автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин булган бердәм күләм төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) төшкө итүчө капитал төзелеш объекты;

яшел утыртмалар - билгеле бер территориядә агач-куаклар һәм үләнчөл үсемлекләр бергәлеге;

жир кишәрлеге - чикләре федераль законнар нигезендә билгеләнгән жир өслегенең бер өлөшө;

жир эшләре - юлларның һәм тротуарларның камилләштерелгән катламын төзүгә (укладка) бәйле урыннар;

эшләргә алып бару зонасы - чикләнгән территория, анда төзелеш, инженерлык коммуникацияләргә салу, капитал һәм башка ремонт эшләргә рөхсәт ителгән. Эшләргә теләсә нинди төрләргә (авария очрактарыннан тыш) жыю, жиһазларны, материалларны, калдыктарны, техник инвентарыны тиешле киртәләрдән тыш урнаштыру тыела;

инженерлык коммуникацияләргә - инженерлык-техник тээмин итү чөлтәрләргә: суүткәргөч, канализация, жылыту, торбаүткәргөч, электр тапшыру линияләргә, элемент һәм Арча шәһәргә территориясендә гамәлдә булган йә салына торган башка инженерлык корылмалары;

контейнер - каты коммуналь калдыктарны, эре габаритлы калдыктардан тыш, жыю өчөн билгеләнгән чүп-чар жыючы;

контейнер майданчыгы - әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә Россия Федерациясә законнары һәм Россия Федерациясә законнары таләпләргә нигезендә халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тээмин итү өлкәсендә төзелгән һәм контейнерлар һәм бункерлар урнаштыру өчөн билгеләнгән каты коммуналь калдыктарны туплау урыны (майданчыгы);

компенсация яшелләндерүгә - юкка чыгарылган яисә зарарланган агачлар урынына яшел утыртмаларны торгызу;

түбәнә яшелләндерү - аларда архитектура-ландшафт объектларын (газлар, чөчөк түтәлләргә, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән майданнар һ.б.) төзү өчөн биналарның түбәләргә һәм корылмаларны куллану;

яңгыр канализациясә (яңгыр сулары) - өскә (яңгыр сулары, таллар), су юу һәм дренаж суларын транспортировкалау өчөн билгеләнгән технологик яктан бәйле инженерлык корылмалары (улаклар, яңгыр сулары, лотоклар һәм торбалар) комплексы;

көчә архитектура формалары (алга таба - МАФ) - монументаль рәвештә - бизәлеш элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерүгә (беседкалар, аркалар, бакча-парк скульптурасы, вазоннар, чөчөк түтәлләргә, шпалерлар), су жайланмалары (фонтаннар, бюялар, декоратив сулыклар), муниципаль жиһазлар (жәмәгәт урыннары, рекреацияләргә һәм ишегаллары территорияләргә урнаштырылган ял өчөн эскәмияләргә; эскәмияләргә, майданчыктарда, сезонлы кафеларда өстәл уеннары өчөн өстәлләргә; бакча һәм урам жиһазлары), коммуналь-көнкүрөш һәм техник жиһазлар (чүп жыю өчөн

контейнерлар, көнкүрөш, көнкүрөш, почта һәм жиһазлар, инженерлык элементлары).

чүп-чар өөмө - контейнер майданчыгында яисә теләсә кайсы башка территориядә 1 куб метрдан артмаган күләмдә каты көнкүрөш калдыклары һәм эре габаритлы чүп-чар туплау;

тышкы яктырту - тәүлекнең караңгы вакытында юллар, урамнар, майданнар, парклар, скверлар, ишегаллары һәм жәяүлеләр өчен билгеләнгән элементлар жыелмасы;

санкцияләnmәгән чүплек - үз белдеге (рөхсәтсез) ташландыру (урнаштыру) яисә каты көнкүрөш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, юридик яисә физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән башка чүп-чарны, 50 кв.метрдан артык майданда һәм 30 куб метрдан артык күләмдәге складлау;

стационар булмаган сәүдә объекты - вакытлыча корылган яисә вакытлыча корылган сәүдә объекты, инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташтыру (технологик тоташтыру) булуга яисә булмавына карамастан, жир кишәрлегенә нык бәйлә булмаган килеш жир кишәрлеге белән бәйлә булмаган сәүдә объекты, шул исәптән күчмә корылма;

объектлар(чалалар) тышкы яктырту (яктырту жайланмалары) - урамнарда, скверларда, паркларда, мондый яктырту өчен махсус билгеләнгән терәкләрдә, диварларда, биналарның һәм корылмаларның ябылышында, биналарның металл, тимер-бетон һәм башка конструкцияләрендә, биналарның, төзелмәләренең һәм төзелмәләрдә урнаштырылырга мөмкин булган тышкы яктырту приборлары;

төзекләндерү объектлары - жир кишәрлекләренең өсләген ясалма каплау (асфальт-бетон өсләк, бетон өсләк һ.б.), ижтимагый-эшлекле, торак һәм рекреацион зоналарда жир кишәрлекләре өсләгенә башка өлешләре, биналар һәм корылмалар, шул исәптән майданнар, урамнар, юллар, велосипед юллары, ишегалды киңлекләре, балалар, спорт майданчыклары, хужалык майданчыклары; жирле әһәмияттәге автомобиль юллары; аеруча саклана торган табигый объектлар һәм тарихи-мәдәни әһәмияттәге жирләр территорияләрен төзекләндерү элементлары буларак карала торган автомобиль юллары, шулай ук зиратлар; яшел үсентеләр (агачлар, куаклар, газ куаклары һ.б.); спорт корылмаларын һәм корылмаларны тышкы яктырту һәм транспорт корылмаларын урнаштыру; спорт корылмаларын, майданчыкларын, майданчыкларны, спорт майданчыкларын, майданчыкларын, спорт майданчыкларын, спорт майданчыкларын, майданчыкларын тоту өчен билгеләнгән урыннарны; аерым саклау зоналарын һәм санитар зоналарын карап тоту өчен билгеләнгән территорияләренә, төзелеш зоналарын һәм санитар зоналарын, төзелеш корылмаларын, шулай ук санитария корылмаларын, санитария зоналарын һәм төзелеш зоналарын карап тоту өчен билгеләнгән территорияләренә карап тоту өчен билгеләнгән территорияләренә, санитар зоналарны, төзелеш зоналарын һәм башка урыннарны, төзелеш зоналарын, санитар зоналарын, төзелеш корылмаларын, санитар зоналарын һәм башка урыннарны карап тоту өчен билгеләнгән территорияләренә карап тоту өчен билгеләнгән территорияләренә, төзелеш урыннарны; территорияләренә төзекләндерү һәм санитария зоналарын, төзелеш корылмаларын, төзелеш зоналарын һәм санитария зоналарын, төзелеш зоналарын һәм башка урыннарны карап тоту өчен билгеләнгән территорияләренә, төзелеш зоналарын карап тоту өчен билгеләнгән территорияләренә карап тоту өчен билгеләнгән территорияләренә, төзелеш зоналарын, инженерлык зоналарын һәм санитария зоналарын һәм санитария зоналарын, төзелеш зоналарын, төзелеш зоналарын, төзелеш эшләрен жайга сала торган урыннарны, төзелеш корылмаларын,

биналарны, төзелмәләренә, корылмаларны төзү, ремонтлау һәм реконструкцияләү эшләрен, инженерлык коммуникацияләрен төзүгә, яңадан төзүгә һәм ремонтлауга, стационар булмаган объектларны, төзекләндерүнең ясалма

объектларын урнаштыру, юллар төзү һәм ремонтлау буенча эшләр алып баруга карата мәжбүри таләпләр - дөүлэт һәм муниципаль стандартлар нигезендә куркынычсызлыкны тәэмин итү, санитария нормаларын үтәү һәм муниципаль берәмлек территориясенең эстетик торышын саклау буенча билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән рөхсәт һәм проект документациясе, махсуслаштырылган оешмалар белән шартнамәләр һәм чаралар комплексын үтәү;

яшелләндерү - шәһәр тирәлеген үсемлек компонентларыннан актив файдаланып булдыруны тәэмин итә торган территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оешмасы элементы, шулай ук инженерлык эзерлегенең төрле төрләре буенча эшләр үткөрүгә (вертикаль планлаштыру, тернәкләндерү, кронирование һ.б.) һәм яшелләндерелгән территорияләрне турыдан-туры агач утырту, шул исәптән эре үлчәмнәр, куаклыктар, үләнчел газлары, чәчәклекләр, альпинарийлар һәм рокарилар төзү, махсуслаштырылган бакчалар төзү һ.б.лар төзү белән бәйлә комплекслы процесс;

гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - ял итүнең төрле рәвешләре (урман парклары, парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар, шәһәр урманнары) өчен билгеләнгән яшелләндерелгән территория;

чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр - дөвалау, балалар өчен уку һәм фәнни учреждениеләрнең, сәнәгать предприятиеләренең, спорт комплексларының, торақ кварталларның яшелләндерелгән территориясе;

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары; ордер - жир һәм төзелеш эшләрен житештерүгә хокук бирә торган документ;

махсус сакланылучы табигать территорияләре - табигать комплекслары һәм аеруча табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру әһәмиятенә ия булган, жирле үзидарә органнары карарлары тарафыннан тулысынча яисә өлешчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән жир, су өслеге һәм алар өстендәге һава киңлеге участоклары;

жәмәгать транспортының көтүен туктату - жәмәгать транспортын туктату, пассажирлар утырту һәм төшерү зонасына һәм жәмәгать транспортында пассажирлар көтеп тору зонасына ия махсус жиһазландырылган мәйданчык;

пандус - халыкның аз мобильлә төркемнәре өчен төрле объектларның файдалана алуын тәэмин итү өчен вәкаләтле мәйдан;

парковка (парковка урыны) - махсус билгеләнгән һәм кирәк булганда төзекләндерелгән һәм жиһазландырылган, шул исәптән автомобиль юлының бер өлеше һәм (яисә) тротуарга, юл кыры, эстакада яисә күпергә терәлә торган йә подэстакада яисә жир асты киңлекләренең, мәйданнарның һәм урам-юл челтәренең башка объектларының бер өлеше булып торучы һәм транспорт чаралары түләүле нигездә оешкан яисә автомобиль юлы хужасының, жир кишәрлеге милекчесенең карары буенча түләүле нигездә яисә түләүсез урнашсын өчен билгеләнгән урыннар;

бина фасадларының төсен хәл итү паспорты (фасадларның төсләр чишелеше) - билгеләнгән тәртиптә килештерелгән һәм расланган, бердәм архитектура һәм төсләр чишелешен билгели торган һәм аерым бина фасадының тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган документ;

жәяүлеләр зоналары - шәһәр территорияләре, аларда халык йөрүне транзит хәрәкәт итү максатларында башкарыла торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия: урамдан тыш һәм жир өсте жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренең, рекреацияләрнең күп туплануы һ.б.лар, жәяүлеләр агымнарының югары суммар тыгызлыгы. Жәяүле зоналар эспландларда, жәяүлеләр урамнарында, торақ пункт мәйданнарының жәяүле частыларында формалашырга мөмкин;

жәяүлеләр өчен коммуникацияләр - тротуарлар, аллеялар, юллар, жәяүлеләр өчен элементә һәм шәһәр территориясендә хәрәкәт итүне тәэмин итә торган

сукмаklar. Жәяүле коммуникациялар муниципаль берәмлек территориясендә жәяүлеләр өчен элементә һәм хәрәкәт итүне тәэмин итә. Торак пункт территориясендә жәяүлеләр коммуникациялар урнаштырганда түбәндәгеләрне тәэмин итәргә кирәк: транспорт коммуникацияларе белән кисешкән урыннарның минималь саны, жәяүлеләр коммуникацияларе системасының өзлексез булуы, инвалидларны һәм халыкның аз мобильле төркемнәрен дә кертеп, кешеләрнең имин, тоткарлыксыз һәм уңайлы хәрәкәт итү мөмкинлеге;

мәйданчык автостоянкалар - махсус ачык күбесенчә жиңел автомобильләрне һәм башка мототранспорт чараларын (мотоцикллар, мотороллерлар, мотоколяскалар, мопедлар, скутерлар) саклау (стоянкалар) өчен билгеләнгән мәйданчыкта;

терлекләрне көтү һәм өйрәтү өчен мәйданчык - йорт хайваннарын аудару һәм өйрәтү өчен билгеләнгән территориянең аерымланган өлеше;

яшел утыртмаларның зарарлануы - жир өсте өлешенең механик, химик һәм башка төрле зарарлануы һәм яшел утыртмаларның тамыр системасы үсешен туктатмый, шул исәптән яшел үсентеләрнең йә туфракның зарарлы яисә пычраткыч матдәләр белән пычрануы;

су басу - елгаларда, сусаклагычларда суның күтәрелүе, юл участогы суын, транспорт тоннельләрне су басу, атмосфера явым-төшемнәре төшү, кар яву, юлларның, тротуарларның асфальт-бетон өслегенең сыйфатсыз түшәмәсе, инженерлык системаларыннан һәм коммуникациялареннан су агып төшү яки агып төшү, жәяүлеләр, автотранспорт, пассажир транспорты хәрәкәтенә комачаулаучы өслек суүткәргечнең су жыю жайланмалары һәм корылмаларына хезмәт күрсәтү кагыйдәләрен бозуга бәйлә су басу дәрәжәсен күтәрү. 2 кв.м дан артык мәйданлы, 3 см дан да артыграк тирәнлеккә су сибелгән территория жылылык белән тәэмин ителә;

йорт яны территориясе - хосусый йорт яисә күпфатирлы йорт янәшәсендәге, технологик яктан һәм функциональ яктан бәйлә территория;

якындагы территория - гомуми файдаланудагы территория, ул Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә мондый жир кишәрлеге төзелгән һәм чикләре муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта бинага, төзелешкә, корылмага, жир кишәрлегенә тоташа;

продуктив хайваннар һәм кошлар - алар сөтне, йонны, йомырканы һәм башкаларны алу өчен күп тапкырлар яисә даими кулланыла торган хайваннар һәм кошлар;

. төзекләндерү проекты- документация, текстлы һәм график формадагы материаллардан һәм территорияне һәм төзекләндерүнең башка объектларын төзекләндерү буенча проект чишелешләрен билгели торган (шул исәптән төсле) карарлардан торган;

тышкы мәгълүмат чараларын (паспортны) урнаштыру проекты - муниципаль хокукий акт белән расланган, ул төзекләндерү элементының тышкы күренешен һәм төгәл урынын, ә атап әйткәндә тышкы мәгълүмат чараларын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләрне үз эченә алган билгеләнгән рәвештәге документ;

территорияне санитар чистарту - аерым территориядән жыю, каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны алып китү һәм утильләштерү (зарарсызландыру);

авыл хужалыгы хайваннары - терлекчелек һәм башка авыл хужалыгы продукциясен, терлекләрне житештерү өчен кулланыла торган хайваннар, кыйммәтле мехлы жәнлекләр, куяннар, умарталар һәм башкалар;

. **төзекләндерү объектн карап тоту** тәэмин итү төзекләндерү объектларының, аларның аерым элементларының техник, физик, санитария һәм эстетик халәтендә чисталык, аларны тиешле тәртиптә тоту;

территорияларне карап тоту - жир кишәрлегендә урнашкан биналарны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш майданчыкларын, яшел утыртмаларны, жир асты инженерлык коммуникацияларен һәм аларның конструктив элементларын, транспорт инфраструктурасы объектларын үз вакытында ремонтлау һәм фасадларын карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

юлларны, квартал эчендәге машина юлларын һәм башка юл инфраструктурасын карап тоту - автомобиль һәм жәяүлеләрнең юлларда, тротуарларда, юл кырыйларында, квартал эчендәге машина юлларында һәм юл хужалыгының башка элементларында аларны тиешле тәртиптә һәм чисталыкта тоту һәм тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итү чаралары комплексы;

карау һәм яңгыр суларын агызу коеларын (яңгыр суларын агызу канализациясе), жир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларны) карап тоту - эшкә сәләтлелекне, куркынычсызлыкны, тиешле хезмәтләргә һәм жир асты коеларының эстетик төренә һәм төрле билгеләнештәге камераларга, яңгыр канализациясенә һәм жир асты инфраструктурасының башка элементларына гамәлдәге дөүләт һәм муниципаль стандартлар таләпләре нигезендә ярдәм итү чаралары комплексы;

махсулаштырылган автостоянка - ташландык, хужасыз транспорт чараларын саклау өчен билгеләнгән махсус жиһазландырылган һәм саклана торган майданчык;

махсулаштырылган оешмалар - муниципаль контрактлар нигезендә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү өлкәсендәге эшчәнлекнең махсус төрләрен гамәлгә ашыручы, шул исәптән транспорт чараларын махсулаштырылган автостоянкага күчәрүне гамәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукий рәвештәге юридик затлар;

Транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус бүлеп бирелгән урыннар - законнар, гаражлар, ремонтлау остаханәләре һәм башка биналар, техниканы саклау (хезмәт күрсәтү) өчен билгеләнгән биналар; парковкалар (парковка урыннары) нигезендә билгеләнгән урыннар

Россия Федерациясе юл хәрәкәте кагыйдәләре тарафыннан расланган редакция (эш 14.12.2018 белән)"

"Россия Федерациясе Министрлар Советы - Россия Федерациясе Хөкүмәтенең "Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында" 23.10.1993 N 1090 нчы карары;

спорт майданчыгы - жир кишәрлеге, физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән объектлар (баскетбол щитлары, бруслар, гимнастик стеналар, турниклар һәм (яисә) башка шундый объектлар) урнашкан территория;

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы - оешма урнашкан урында һәм (яисә) товарны реализацияләү урынында урнашкан, биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында хезмәт күрсәтелә торган территорияне төзекләндерү элементы.

Закон РФ от 07.02.1992 N 2300-1"Кулланучылар хокукларын яклау турында" (оешманың фирма атамасы, аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы турында), шулай ук закон нигезендә яисә эшлекле әйләнеш гадәте аркасында урнаштыруга йөкләнгән һәм рекламага бәйле максатларны эзәрлекләми торган мәгълүмат;

төзелеш майданчыгы - яңа (шул исәптән төгәлләнмәгән төзелеш объектлары) төзү урыны, шулай ук күчәмсез мөлкәтнең гамәлдәге объектларын реконструкцияләү, техник яктан яңадан коралландыру һәм (яисә) ремонтлау, сүтү урыны, шулай ук корылмаларны төзү һәм (яисә) монтажлау, ремонтлау һәм (яисә) техник яктан яңадан коралландыру урыны;

тактиль өслек - өске катлам фактурасының сизелерлек үзгәреше булган өслек;

каты коммуналь калдыклар - физик затлар тарафыннан куллану процессында үзләренең куллану үзлекләрен югалткан товарлар, шәхси һәм көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерү максатларында аларны торак урыннарында физик затлар тарафыннан файдалану процессында үзләренең куллану сыйфатларын

югалткан товарлар. Каты коммуналь калдыкларга шулай ук физик затлар, индивидуаль эшкуарлар эшчәнлеге барышында барлыкка килә торган һәм физик затлар тарафыннан куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган калдыклар составы буенча барлыкка килгән калдыклар керә;

гомуми файдаланудагы территорияләр - аерым затлар даирәсе тоткарлыксыз файдаланыла торган территорияләр (шул исәптән майданнар, урамнар, юллар, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосалары, скверлар, бульварлар);

транспорт чарасы - юлларда кешеләр, йөкләр яисә анда урнаштырылган жиһазлар (шул исәптән прицеплар, ярымприцеплар һәм транспорт чарасы белән составта хәрәкәт итү өчен кирәкле башка җайланмалар) йөртү өчен билгеләнгән җайланма;

территорияләрне җыештыру - җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарда җыюга, алып китүгә бөйлә эшчәнлек төрө, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чаралар;

күрсәткечләр: - урамнарның, йортларның, подъездларның һәм фатирларның исемнәре, янғын гидранты, грунт геодезик билгеләре, магистраль һәм су үткәру чөлтөрә коелары камералары, шәһәр канализациясе, җир асты газүткәргече корылмалары, полигонометрик билге, бина фасадына урнаштырыла торган инвалидлар өчен объектның үтемле булуы күрсәткечләре;

- җирлек турында, туризм өлкәсендәге объектларның, мәгариф объектларының, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрнең урыны турында гомумиләштерелгән мәгълүматны үз эченә алган күрсәткечләр;

вәкаләтле органнар - муниципаль берәмлек җирле үзидарәсенә үз компетенциясе чикләрендә җирлек территориясен оештыруны, координацияләүне һәм тәзекләндерүне тикшереп торуну гамәлгә ашыручы функциональ һәм территорияль органнары;

урна - чүп-чар җыю өчен хезмәт итүче 0,2 дән 0,5 куб метрга кадәр күләмдәге махсуслаштырылган сыешлык (чиләктән, тартмадан һәм башка шундый савытлардан тыш);

фасад - бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды). Бинаның төп фасады күз күрәме иң зур зонага ия, кагыйдә буларак, урамнарның үзәк һәм/яки башка әһәмияте ягыннан кабул итүгә юнәлдерелгән;

фриз - фасадның декоратив әйләнә торган элементы яки горизонталь полоса рәвешендәге козырек;

фронтон - бинаның фасадының соңгы кат тәрәзәләренең югарыгы билгеләренән яисә чыгыш ясаучы элементлардан фасадның өске ноктасына кадәр үлчәнгән түбәдән югарырак күтәрелүче йомгаклау өлеше;

хужалык майданчыклары - йорт янындагы территориядә керләренә киптерү, келәмнәренә һәм йорт әйберләрен, чүп-чар җыючыларны чистарту өчен хужалык билгеләнешендәге махсус җиһазландырылган майданчыклар;

тәзекләндерү элементлары - территорияне тәзекләндерүнең состав өлеше буларак кулланыла торган декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, җиһазларның һәм бизәлешнең төрле төрләре, шул исәптән биналарның, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, капитал булмаган стационар корылмалар һәм корылмалар, мәгълүмати щитлар һәм күрсәткечләр.;

тәзекләндерү объектлары элементлары- конструктив һәм тәзекләндерү объектларының функциональ өлешләре, аларның тышкы кыяфәтен билгели торган, тәзекләндерү объектларын визуаль кабул итүне, шулай ук аларның функциональ билгеләнеше нигезендә тәзекләндерү объектларыннан файдалануны (эксплуатацияне) тәэмин итә торган;

яшеллэндерү элементлары - сәнәгать һәм торак төзелешендә төрле биналар каршында, ижтимагый-административ үзәкләрдә, шулай ук урамнарда һәм магистральләрдә, шулай ук яшеллэндерү өчен билгеләнгән территорияләрдә яшеллэндерелгән скверлар, парклар;

өслекләрне үзара бәйләү элементлары - борттагы ташларның төрле төрләре, пандуслар, баскычлар, баскычлар.

II. Территорияләрне төзекләндерүгә, карап тотуны һәм җыештыруны оештыруга гомуми таләпләр

7. Җирлекнең бөтен территориясә һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелгән, эчтәлеккә һәм җыештырылырга тиеш.

8. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән урамнар, машина юллары, җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, пляжлар, башка объектлар биләгән җир кишәрлекләрен карап тотуны һәм җыештыруны оештыру вәкаләтле органнарны үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра.

9. Физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә, милек хокукындагы, башка асылма яисә мәҗбүри хокуктагы җир кишәрлеге территорияләрен (алга таба - җир кишәрлекләренә хокук ияләре), шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналарны, корылмаларны, мөстәкыйль рәвештә яисә махсуслаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән җәлеп итеп гамәлгә ашыралар.

Бина, корылма милекчелек хокукында яисә башка әйбәр хокукында булган яисә берничә зат өчен мәҗбүри хокукта булган очракта, җыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы өлешкә яисә күчәмсез милек объектына башка хокукка пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Җир кишәрлеге территориясендә төрле затларга караган берничә бина, корылма булса, территорияне тоту һәм җыештыру чикләре яктар килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаса, җыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләре яисә башка хужалары (кулланучылар) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яисә юридик зат карамагындагы җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләмәсендәге фактта урнашкан җир кишәрлеге чиге буенча территория җыештырылырга тиеш.

Бина, корылма милек хокукында яисә башка төрле хокукта булган очракта, берничә зат мәҗбүри хокукта булса, фасадның эчтәлегенә яктарның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаса, фасадның эчтәлегенә милек хокукында яисә күчәмсез милек объектына башка хокукта өлешләргә пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

10. Җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын, тротуарларны тоту һәм җыештыру тәэмин итүченә (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтиҗәләре буенча әлеге эш төрләрен үткәргән муниципаль контрактлар төзегән махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

11. Күпфатирлы йортларның йорт яны территорияләрен тоту һәм җыештыру күпфатирлы йортларга идарә итүнең бер ысулы: торак милекчеләре ширкәте яисә торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне карап тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы оешма, затлар тарафыннан - әлеге йортта күпфатирлы йорт милекчеләре белән турыдан-туры идарә иткәндә гамәлгә ашырыла (алга таба - идарәче оешмалар).

12. Индивидуаль торак йортлар территорияләрен тоту һәм җыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылар) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

13. Яшеллэндерү һәм төзеклэндерү элементларын тоту һәм карау түбэндәгеләрне гамәлгә ашыра:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә - җир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшеллэндерелгән территорияләр чикләрендә - тәэмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтижәләре буенча әлеге эшләрне башкаруга муниципаль контракт төзегән вәкаләтле орган яисә оешма;

3) чиклэнгән файдаланудагы яшеллэндерелгән территорияләр (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгелэнгән урыннар чикләрендә (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - әлеге объектларның хужалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә - күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчеләре яисә идарәче оешмалар;

5) җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияләренең сак зоналарында күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары;

6) җир асты коммуникацияләренең сак зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары.

14. Урамнардан һәм юллардан грунт һәм җир өсте суларын чыгару өчен билгелэнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын жыю һәм чистарту, су сиптерү коллекторларын һәм яңгыр суларын агызу коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

15. Жәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитария кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә билгеләнә.

Санитария һәм туалетларның техник торышы өчен җаваплылыкны аларның милекчеләре, хужалары, арендаторлары яки махсуслаштырылган оешмалар китерә, аларга хезмәт күрсәтә.

16. Төзеклэндерү эшләрен башкару чоры, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып, эшләр заказчысы тарафыннан билгеләнә.

17. Җирлек территориясен тоту һәм җыештыру чикләре бирелгән җир кишәрлегенең чикләре (җир кишәрлеге билгелэнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, биләмәдәге җир кишәрлегенең фактта урнашкан чиге буенча) нигезендә физик һәм юридик затлар тарафыннан билгеләнә.

18. вәкаләтле орган җирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрен, билгелэнгән вәкаләтләр чикләрендә карап тоту һәм җыештыру эшләренең үтәлешен тикшереп тора.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тышкы күренешенә, фасадларның һәм коймаларның, юлларның, индивидуаль торак йортларның, яңгыр канализациясе челтәрләренең, күзәтү һәм яңгыр сулары коеларының, су бүлеп чыгару корылмаларының, техник элемент чараларының, тышкы яктырту объектларының, кече архитектура рәвешләренең, стационар булмаган объектларның, төзелеш эшләрен җитештерү урыннарының, күмү урыннарының тышкы кыяфәтенә, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннарына карата таләпләр. Җирлек территориясен бәйрәм белән бизәү

Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тоту буенча гомуми таләпләр

19. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләренең эчтәлеген аларның милекчеләре яисә башка хокук ияләре мөстәкыйль рәвештә йә

махсушлаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән жәлеп итү юлы белән гамәлгә ашыралар.

20. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен тоту биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен төзекләндерүне үз эченә ала:

- биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;
- жир участогын жыештыру һәм санитар-гигиена белән чистарту;
- гражданныр, оешмалар һәм индивидуаль эшқуарлар эшчәнлеге нәтижәсендә барлыкка килә торган житештерү һәм кулланы калдыкларын жыю һәм алып китү;
- жир кишәрлегендә урнашкан яшелләндрерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау.

21. Биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешендәге, декоратив бизәләштәге һәм инженерлык элементларының күренеп тора торган зарарланулары булырга тиеш түгел һәм тиешле эстетик халәттә ярдәм ителергә тиеш.

Биналар, корылмаларның фасадларын карап тоту

22. Биналарның фасадларын, корылмаларны тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- фасадларның, шул исәптән керү ишекләренә һәм козырекларның, балкон һәм көймә коймаларының, карнизларның, аерым баскычларның коймаларының, төшү һәм баскыч киртәләренә, витриналарның, декоратив детальләренә һәм башка конструктив элементларның конструктив элементларын, һәм аларның төсен үз вакытында ремонтлауны һәм торгызуны һәм торгызуны;

-сулыкларның, су торбаларының һәм сливларның төзек хәлдә булуын һәм аларда булуын тәмин итү;

-жөйләрне, ярыкларны ябыштыру,

- керү урыннарын, тәрәзә төпләрен һәм подвалларга керү юлларын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

- фасад өслекләрен, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эксплуатацияләү шартларына бәйлә рәвештә, вакытында чистарту һәм юдырту;

- тәрәзә һәм витриналарны, вывескаларны һәм күрсәткечләренә вакытында юу;

-язулардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мөгълүмати-басма продукциядән, шулай ук китерелгән граффитилардан чистарту.

23. Тиешле вазыйфалары йөкләнгән биналарның, корылмаларның, корылган-янкормалы биналарның һәм башка затларның милекчеләренә, хокук ияләренә түбәндәгеләр киңәш ителә:

-кирәк булганда фасадларны чистартырга һәм юарга,

- кирәк булганда, кагыйдә буларак, тәрәзәләренә, балкон ишекләрен һәм көймәләренә, керү ишекләрен химик чаралар белән чистартырга һәм юарга;

-фасадның факттагы торышын исәпкә алып, ағымдагы ремонт үткәргә, шул исәптән фасадның төсен;

фасадның аерым элементларын (цокольләренә, канатлы, баскычларны, приямкаларны, керү ишекләрен, капканы, цоколь тәрәзәләрен, балконнарын һәм көймәләренә, су ағызу торбаларын, тәрәзә төбәндәге отливларны, сызыкча ачышларны һәм башка конструктив элементларны) ремонтларга;

- чыгыш ясаучы конструкцияләр жимерелү ихтималы булган очракта, сак-кисәту чараларын (коймалар, челтәрләр урнаштыру, элементның жимерелә торган өлешен демонтаж һ.б.) башкарырга;

- тышкы мөгълүматны (вывеска) урнаштыру чарасын, әгәр мондый вывеска эксплуатацияләnmәсә (арендатор (субарендатор) һәм башка очрактар чыккан очракта, демонтажларга.

24. Фасадларны эксплуатацияләгәндә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

- бина һәм корылмаларның фасадлары стеналары өслегенә зарарлануы

(пычрануы) - подтеклар, ефәк буяулар, ярыклар булу, штукатурка өзелү, кирпич кладка зыян килү, тимер-бетон конструкцияләрнең саклык катламын өзү һ.б.

-панельара бәрелешләрнең герметизациясен бозу;

- штукатуркаларның, тышчаларның, фасадларның, биналарның яисә корылмаларның цоколь өлешенең бизәкле катламының зарарлануы (шартлавы, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, керү приямкалары конструкциясенең төзексезлеге;

- балконнар, лоджий, эркерлар, тамбурлар, карнизлар, козыреклар һ.б. биналарның фасадларының чыгыш ясаучы элементларының зарарлануы (пычрануы);

- балконнар, көймә, парапет коймалары жимерелү (булмау, пычрану);

- вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорттан башка бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә, тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары корылмаларында урнаштыру һәм эксплуатацияләү, гамәлгә кую такталарыннан, режимлы табличкалардан тыш;

- биналарның, корылмаларның фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягында) афишаларны, белдерүләрне, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне алга таба куллану максатларында ябыштыру һәм ябыштыру;

-биналарның фасадына, корылмаларның милекчеләре ризалыгын алмыйча, граффити керту.

25. Була:

-керү юлларында мәгълүмати стендлар урнаштыру;

- проект карары нигезендә биналар түбәсендә эфир телевидениесен коллектив кабул итү системаларының антенналарын һәм кабельләрне урнаштыру.

Күрсәткечләр

26. Биналарның, корылмаларның фасадлары күрсәткечләр, билгеләр белән жиһазланган булырга тиеш.

27. Тарихи территорияләр чикләрендәге биналарда, корылмаларда урнашкан йортларның исемнәре һәм номерлары күрсәткечләрендә, шулай ук фасадлар белән урамга һәм юлларга чыгып, авыл мохите эстетикасына таләпләр югары булган биналарда мәгълүмат Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә урнаштырыла. Күрсәткечләр һәм номер билгеләре чисталыкта һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Күрсәткечләрнең һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны карап тоту өчен җаваплы затлар җаваплы.

Керү төркемнәре (төеннәр)

28. Биналарның, корылмаларның керү төркемнәрен яктырту җайланмасы, лапас (козырек), өслекләрне үзара бәйләү элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм халыкның аз мобильле төркемнәрен (пандуслар, култыксалар һ.б.) белән жиһазларга кирәк.

Пандус горизонталь канаулардан башка кытыршы текстуралы материалдан башкарылырга тиеш. Талаучы конструкцияләр булмаганда, пандуслар кимендә 75 мм биэлектәге бораулар каралган. бордюр пандусының авы 1:12 кабул ителә.

Пандус яки аның озынлыгы 9 м дан артык борылганда һәр 9 м саен 1,5 x 1,5 м зурлыктагы горизонталь майданчыкны күздә тоту төкәдим ителә. Төшерү тәмамланганнан соң горизонталь майданчыкларда дренаж җайланмаларын проектларга кирәк. Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участкаларын әйләнә-тирәдәге өслекләрдән аерылып торган текстура һәм төс белән башкарырга кирәк.

Баскычның ике ягында да яки пандуста да стенадан 40 мм ераклыктагы түгәрәк

яки турыпочмаклы кисемтә 800-920 мм биеклектә тоткалар каралган. Баскычларның киңлегә 2,5 м һәм аннан да киңрәк булганда, бүлүче тоткалар күздә тотыла. Кулъязмаларның озынлыгы һәр яктан 0,3 м дан да ким булмаган баскычның озынлыгы яки озынлыгы зуррак билгеләнә. Кул эше конструкциясе кулның металл белән орынуын булдырмашка тиеш.

29. Керү төркемнәрен проектлаганда, биналарның, корылмаларның фасадыларын яңартканда, үзгәрткәндә түбәндәгеләр рәхсәт ителми:

- гомуми файдалану территориясендә чыга торган фасадылардагы жир өсте тигезлегеннән 1,2 м дан югары булган йортларга, подвалга һәм цоколь катына керү урыннарын урнаштыру;

- жәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулаучы терәк элементларын (колонналар, агып төшүчеләр һ.б.) урнаштыру;

- бинаның фасадындагы комплекслы чишелешне исәпкә алып, проект документациясен эшләнмичә ике һәм аннан күбрәк керү (булганнарын исәпкә алып) урнаштыру;

тротуарлар зонасында керү юлы группасы элементларының минималь норматив киңлегә булган урам-юл челтәре зонасында жиңел конструкцияләрдән (баскычлар, пандуслар, баскыч, яшелләндерү) янәшәдәге тротуарга 0,5 м дан артыкка урнашкан урнаштыру;

- күпфатирлы йортта урыннар милекчеләренең ризалыгын алмыйча, керү төркемен күпфатирлы йортта урнаштыру;

- торак урын милекчесенең ризалыгын алмыйча, керү төркемен урнаштыру өчен балкон куллану;

- күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен, вәкаләтле орган белән килештермичә, үз белдеге белән урнаштыру.

Түбәләр

30. Биналарның, корылмаларның түбәләре, су үткөрү системасы элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системалары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава торышы шартларында йорт һәм жәяүлеләр өчен куркыныч тудырмашка тиеш.

31. Кышын биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә идарәче оешмалар тарафыннан түбә кардан, наледидан һәм сосулдан вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Жәяүлеләр зонасына чыга торган якларда кар түбәсен чистарту участкалар киртәсе белән башкарылырга һәм барлык кирәкле чаралар кабул ителергә тиеш, бары тик тәүлекнең якты вакытында гына. Түбәнең калган скатларынан кар ташлау, шулай ук яссы түбәләр эчке ишегалды территорияләренә чыгарылырга тиеш. Йорттан жәяүлеләр юлына ташланган, жәмәгать транспортының көтү тукталышы, юлларның бер өлеше кар һәм кичекмәстән жыештырылырга тиеш.

32. Кар һәм наледи ташлаганда, суыткычлар салганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агач һәм куакларның, электр белән тәэмин итүнең һава линияләренең, яктырту һәм элементнең, юл билгеләренә, юл светофорларының, юл киртәләренең һәм жайланмаларының, жәмәгать транспортын көтү павильоннарының, декоратив бизәкләрнең һәм инженерлык элементларының сакланышын тәэмин итә торган чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зарарланган очракта торгызылырга тиеш.

33. Биналарның, корылмаларның түбәләре су үткәргечләре булырга тиеш, алар жәяүлеләр һәм жәяүлеләр зоналарына агып төшә торган суның турыдан-туры элэгүенә юл куймый. Желоба, воронка, водостоклар аерылгысыз булырга һәм жыелган су күләменең үткәргүенә исәпләнергә тиеш. Юл кырыйларына жәяүлеләр зоналары булган биналар ягына чыга торган шоферлар жәяүлеләр юлыннан читкә

китәргә тиеш.

34. Рәхсәт ителми:

- түбәдә түбә ябу өчен билгеләнгән биналарны, корылмаларны (көрәкләрне, скрепкаларны, ломнарны), төзелеш материалларын, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны төзү;

-су торбалары бүрәнәләренә боз, кар һәм чүп-чар биналары түбәсеннән агып төшү.

Жир кишәрлекләрен карап тоту

35. Жир кишәрлекләренә территорияләрен тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- чүп-чардан, яфрактардан, кардан һәм боздан жыештыру (кар);

-юлларның, күперләренң, урамнарның, тротуарларның, юл йөрү юлларының, жәяүлеләр территорияләренә бозлавыкка каршы материаллары белән эшкәртү;

-кар көрөү һәм себерү;

кар һәм боз чыгару (кар-боз берәмлекләре);

-контейнер майданчыкларын, барлык төр калдыктар өчен контейнерларны, чүп савытларын, эскәмияләрне, кече архитектура формаларын һәм башкаларны чиста һәм техник яктан төзек хәлдә тоту;

-чүп-чар жыю камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын жыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

яңгыр суларын һәм кар суларын агызу;

-каты көнкүреш, эре габаритлы һәм башка калдыктарны жыю һәм алып китү;

- һаваның тузанлануын һәм дымлануын киметү өчен территориядә су сиптерү;

- яшел утыртмаларның сакланышын тәмин итү, аларны карау; территориядә гражданның тормышы һәм сәламәтлеге, физик һәм юридик затлар мөлкәте өчен куркыныч тудыручы корыган агачларны һәм яшел утыртмаларны вакытында кисеп алу, Сосновский ысуллары (химик, механик һәм башкалар) көрәшчәсен юкка чыгару, юкка чыгару буенча чаралар үткөрү, гражданның тормышы һәм сәламәтлеге өчен куркынычсыз чаралар күрү.

Сосновский балтырганын юкка чыгару чаралары аның бутонизациясенә һәм чәчәк ата башлаганчы, гербицидлар һәм (яисә) арборицидлар белән үсү чыганакларын сиптерү, кипкән үсемлекләргә чаптыру, жыю, тамыр системасын казып чыгару; туфрактан эшкәртү, күпьяллык үләннәр чәчү юлы белән үткөрелергә тиеш;

коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, тимер юл юлларын, күперләргә, жәяүлеләр өчен кичүләргә төзегәннән, реконструкцияләгәннән һәм ремонтлаганнан соң төзекләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрацияләү, археологик һәм башка жир эшләргә башкару;

- гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры китереп, карау һәм яңгыр сулары агызу коеларының (яңгыр сулары канализациясе), жир асты коммуникацияләргә (корылмалары) коеларының эчтәлегә;

- жир кишәрлекләренә коймаларын тоту, шул исәптән жиимерелгән (сүтелгән, жиимерелгән) биналарның, корылмаларның коймаларын урнаштыру һәм карап тоту, чит затлар территориясенә керү һәм (яисә) калдыктарны рәхсәтсез урыннарда урнаштыру мөмкинлеген юкка чыгара, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мөгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәмин итү.

Юлларны карап тоту

36. Юллар эчтәлеген тәмин итүчә (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтижәләргә буенча әлегә төр эшләргә башкаруга муниципаль контрактлар төзегән оешмалар гамәлгә ашыра.

37. Юл территорияларен тоту түбөндөгөлөрне үз эченә ала:

-юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендөгө машина юлларын ремонтлау;

-тротуарлардан (жәяүлөлөр зоналары, юллар) һәм юлларның, ясалма юл корылмаларының пычрак, чүп-чар, кар һәм бозны жыештыру;

-юл өслекләрен юу һәм сиптерү;

газ һәм яшел утыртмаларны карау;

- жәмөгәть һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту баганаларын һәм контакт челтәрен ремонтлау;

- кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;

- ясалма юл корылмалары составына керә торган смотр һәм яңгыр сулары коеларын, уен каналарын һәм ачык лоткаларны төзү, ремонтлау һәм чистарту;

-коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектур формаларны ремонтлау, ремонтлау һәм ел саен буяу.

38. Юл капламнарын саклау максатларында түбөндөгөлөр рөхсәт ителми:

- йөк ташу;

-рельслар, бүрәнөләр, тимер балчыклар, торбалар, кирпич төяү-бушату эшләрен башкарганда һәм аларны төзөгөндө;

-юл өлөшөндө һәм тротуарларда төзелеш материаллары һәм төзелеш калдыкларын ыргыту һәм (яисә) складлау.

39.Юлларны төзөклөндөрүнең аерым элементларына таләпләр:

-жәяүлөлөр өчен юл куймый торган металл киртөләрнең һәм тротуар баганаларының сезонлы япмасы ел саен, кышкы сезон тәмамланганнан соң, төзөклөндөрү айлыгы уздырылган чорда барлыкка килә. Каплама алдыннан ремонтланган, пычрактан чистартылган, юылган һәм пычранган булырга тиеш;

- бөтөн юл билгесе заказчы тарафыннан билгеләнгән срокларда һәм чиратлылык тәртибөндө юл билгеләре ясауга расланган паспортлар (схемалар) нигезөндө башкарылырга тиеш;

-юлларның юл билгеләре таләп ителә торган төсне һәм яктылык-техника характеристикаларын, эләктерү коэффицентын, эксплуатацияләүнең бөтөн чоры дөвамында мәйданнарны саклауны тәэмин итөргө тиеш;

-конструкцияләр һәм юл билгеләрен беркетү системалары монтажның күренү шартларына һәм мөмкинлекләренә карап сайлана;

-Юл билгеләре төзөк хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

Вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру зарурлыгын китереп чыгарган сәбәпләрне бетөргәннән соң бер тәүлек эчендә төшерелә;

- визуаль-коммуникация системасы элементлары: транспорт һәм жәяүлөлөр хәрәкәте юнөлешләре күрсөткөчләре, жирлекнең планлаштырылган-структур элементлары күрсөткөчләре юлларда һәм транспорт чишелешләрендә аларга таба хәрәкөт юнөлөшө күрсөтелү өчен билгеләнә;

Муниципаль берәмлекнең гомуми файдаланудагы территорияларен карап тоту һәм төзөклөндөрү

40. Муниципаль берәмлекнең гомуми файдалану территорияларөндө түбөндөгөлөр тыела:

1) территорияне металл ватык, төзелеш һәм авыл хужалыгы продукциясе һәм калдыклар белән өөлгән көнкүрөш чүп-чары белән, ягулык-майлау материаллары, нефть продуктлары белән пычранырга, калдыкларны чүплөкләр корырга;

2) калдыкларны һәм чүп-чарны, махсус билгеләнгән урыннардан һәм калдыклар жыю өчен контейнерлардан тыш, урнаштырырга;

3) стационар булмаган сәүдә объектларын, шулай ук ял итү өлкәсендә хезмәт күрсәтү өлкәсе объектларын (аттракционнар, кабартылган батутлар, велосипедлар, роликлар прокаты һәм халыкның ялын һәм күңел ачуын оештыру өчен кулланыла торган башка шундый объектлар) билгеләнгән тәртипне бозып урнаштырырга;

4) махсус билгеләнгән урыннардан тыш, автотранспорт чараларын юарга һәм чистартырга;

5) юаш, тузанлы йөкләрне, эретмәләрне, яфракларны, калдыкларны күчерергә юлларның пычрануын булдырмый торган брезент яисә башка материал белән каплау, әлеге максатлар өчен җиһазланмаган машиналарда сыек йөкләр;

6) стационар булмаган объектларны үз белдеге белән урнаштыруны;

7) җитештерергә эш без тиешле җир эшләрен уздыруга рөхсәт (ордер);

8) туфрак, чүп-чар, чүп-чар, чүп-чар, кар, бозны урыннарда чыгарырга һәм аударырга, юк шушы максатлар өчен билгеләнгән;

9) урамнарда, тротуарларда, газоннарда төзелеш материаллары булдырырга, гамәлдәге законнарны бозып, квартал эчендәге юлларны һәм йортларга керү юлларын ябарга;

10) тәмәке төпчәкләре, кәгазь, чүп-чарны газларга, тротуарларга, урам территорияләренә ыргытырга, мейданнар, ишегаллары, паркларда, скверларда һәм башка җәмәгать урыннарында;

11) бакча диваннары, эскәмияләр артында утырырга, пычранырга, бозарга яисә бозарга

урналарны, урам яктырту фонарьларын, башка кече архитектура формаларын юкка чыгарырга;

12) коелар капкачына, су алу җайланмаларына смета һәм көнкүреш чүп-чарын ыргытырга

яңгыр канализациясе рәшәткәләре, лотоклар, кюветлар;

13) чүп-чарны, яфракны һәм коры үләнне, тараны, җитештерү калдыкларын, каты коммуналь калдыкларны яндырырга, учаклар кабызырга, шул исәптән предприятиеләрнең эчке территорияләрендә һәм шәхси биләмәләрдә янгынга каршы чаралар күрмичә (ябык савытлар һәм янғын сүндерү чаралары) учаклар кабызырга;

14) үз белдеге белән фасады ясарга, барлык типтагы гаражларны урнаштырырга, вакланмалар, базлар, утын сарайлары, будкалар, күгәрченнәр, теплицалар, лапаслар һәм башка корылмалар арендага яисә милеккә караган җир кишәрлекләреннән читтә урнашкан, шулай ук билгеләнмәгән урыннарда тышкы мөһлүмәт йөртүчеләр, кече архитектура формалары;

15) яшел утыртмаларны бозарга, бозарга һәм юкка чыгарырга, җитештерергә агач кәүсәләрендә үз белдекләре белән бүрәнәләр өеп, агач башларына гамаклар, таганнар, кер киптерү өчен баулар тагарга, аларга кадаклар салырга;

16) газларны зарарларга һәм юкка чыгарырга;

17) юл өслекләренең юл өлешенә, гамәлдәге законнарны бозып, кар көрәргә;

18) урамнарда йорт терлеге, кош-корт караучысыз һәм озатып йөрүче затларның, авыл хужалыгы җирләрендә гамәлдәге законнарны бозып йөрүе, җирлекнең башкарма комитеты билгеләгән йорт терлекләрен һәм кошларын йөртү өчен махсус билгеләнгән урыннардан (көтүлекләрдән) тыш;

19) эре габаритлы чүп-чар, көнкүреш техникасы һәм җиһазлары, агачлар шырпылары, контейнерларда ботвлар һәм эре габаритлы чүп-чар чыгаруға шартнамә булмаганда һәм гамәлдәге законнарны бозуда кулланыла торган зур габаритлы төзелеш чүпләрен урнаштырырга;

20) комплектлаштырылган (ватылмаган) транспорт чарасын урнаштырырга һәм сакларга, гамәлдәге законнарны бозып;

21) юынырга, кер юарга һәм хайваннар коенырга, чишмәләрдә, коеларда, суүткәргеч колонкаларда, елгалар, күлләр һәм ясалма (декоратив) сулыкларда автотранспорт чаралары юарга;

22) торак йорт янындагы территориядә, йорт янындагы территориядән читтә тирес чыгару»;

23) йорт яны территорияләрендә, урам юлларында, урамнардан читтә һәм бу максатлар өчен билгеләнмәгән башка урыннарда жайланмалар, налив юынгычлары, су басулары, житештерү һәм куллану калдыклары, юынтык һәм пычрак агып чыгу, урамнар урнаштыру. Торак биналарда канализациясе булмаган урыннарда бәдрәф һәм юынгыч чиста чиста булмаган чиста чүп базалары каралган, алар эре предметларның чокырга элэгүенә комачаулы торган рәшәткәле стеналар һәм капкачлар белән капланган;

24) рельслар, бүрәнәләр, тимер балчыклар, торбалар, кирпич һәм башка авыр предметлар урамнарында сүс ташу, төяү-бушату эшләрен башкарган ташып төшү, чылбыр барышында машиналарның каты өслекле урамнары буйлап йөрү, квартал жәяүлеләр юлларында, тротуарларда һәм газларда зур йөк транспортының хәрәкәте һәм туктап торуы;

25) торак пункт территориясенә автотранспорт көпчәкләре белән грунт һәм пычрак алып чыгу

26) торак пунктлар чикләрендә яшелләнделгән территорияләрдә (газоннарны, чәчәкләкләрне һәм үләнчел үсемлекләр биләгән башка территорияләрне дә кертеп), балалар һәм спорт майданчыкларында, хайваннарны йөртү майданчыкларында, шулай ук йорт яны территориясендә урнашкан хужалык майданчыкларында транспорт чараларын урнаштырырга.

Шәхси торак йортларны карап тоту һәм территорияне төзекләндерү

41. Законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, индивидуаль торак йортлар миләкчеләре (яисә) яллаучылары (алга таба - торак йортлар хужалары) түбәндәгеләрне гамәлгә ашыралар:

- торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның) тиешенчә торышы, шулай ук йорт биләмәләре чикләрендә башка корылмаларның торышы, аларны ремонтлауның һәм буяуның үз вакытында башкарылуы;

- торак йортта урнаштырылган номерлы билгә;

- йорт биләмәсе территориясен тәртиптә тоту һәм тиешле санитар халәттә тотуны тәэмин итү;

-йорт биләмәләре чикләрендә яшел утыртмаларны тәртиптә тоту, куакларны һәм агачларны санитар кисеп аудару, газүткәргечләрнең, кабельле һәм һава линияләренең һәм башка инженерлык чөлтөрләренең сак зонасында агачлар утыртмаска;

арканнарны һәм су агызыр өчен торбаларны чистартып, язгы чорда кар суларын агызып чыгаруны тәэмин итәргә;

үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә санитар нормалар нигезендә жиһаз жирле канализация, юынгыч чокыр, бәдрәф, аларны даими рәвештә чистарту һәм дезинфекцияләүне житештерергә;

- махсус майданчыкларда урнаштырылган контейнерларга каты һәм эре габаритлы калдыкларны кушу;

- каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны билгеләнгән тәртип нигезендә үз вакытында жыю һәм чыгару.

42. Шәхси торак төзелеше территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

«чүп үләннәрен чүпләргә», яфракларны, территорияләрдә һәм йорт биләмәләрендә калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрен яндырырга;

-территорияне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

- йорт биләмәсе чикләрендә койма урнаштыру;

- йорт биләмәләре һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә яфракларны, калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрен яндырырга;
- күмер, тара, утын, эре габаритлы калдыклар, төзелеш материаллары төзүне, йорт биләмәләре территориясен төзүне;
- йорт корылмалары төзөргә, йорт биләмәләре территориясә өчен чүп-чар чокырлары корырга;
- элегә территорияне үтеп керүне тоткарлый торган яисә махсус транспорт һәм урып-жыю техникасын үтеп керүне тоткарлый торган киртәләргә урамда урнаштырырга;
- территорияне төзекләндерү элементларын жиңгергә һәм бозарга, сулыкларны кисәргә;
- йорт биләмәсә территориясен тутырган (төзек булмаган) транспорт чарасын сакларга;
- янәшәдәге территорияне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;
- сыек шакмакларны аерганнан соң, кулдагы юынтык суларны көйләүне, житештерү һәм куллану калдыкларын юл өлешендә алып чыгуны билгеләргә.

Хосусый торак йорт яисә хужалык корылмалары төзүнең жир кишәрлеге хужасы тарафыннан гамәлгә ашырылган очракта, йорт биләмәсенә якин территориядә, шул исәптән урамда да, төзелеш материалларын вакытлыча саклау рөхсәт ителә ала, бу очракта, Урта Аты авыл жирлеге башкарма комитетының язма рөхсәте бер айга булганда. Төзелеш материаллары кешеләр гомеренә һәм сәламәтлегенә зыян салуны булдырмый торган ысул белән урнаштырылырга, шулай ук ишелү, егылу яки башка йогынты ясау нәтижәсендә өченче затлар мөлкәтенә зыян китерү ысулы белән урнаштырылырга тиеш. Шулай ук вакытта автотранспортка бару тәмин ителергә тиеш.

Яңгыр канализациясә чөлтөрләрән, күзөтү һәм яңгыр коеларын, су чыгару корылмаларын карап тоту

43. Смотр һәм яңгыр суларын агызу коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм жөяүлеләрнең имин хәрәкәтен тәмин итә торган төзек хәлдә булырга тиеш.

44. Кабул итү кабул итү бүлмәләренә, тупик, смотр һәм башка коеларның һәм камераларның эчтәлегә, чистартылуы һәм төзек техник халәтендә тоту гамәлдәге дөүлөт стандартлары таләпләре нигезендә аларның хужаларын тәмин итә.

45. Жирлектә магистраль һәм квартал эчендәге яңгыр канализациясен тоту һәм эксплуатацияләү махсуслаштырылган оешмалар белән шушы максатларга жирлек бюджетында каралган акчалар чикләрендә төзелгән шартнамәләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

Ведомстводагы яңгыр канализациясә чөлтөрләрән тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар акчалары исәбеннән башкарыла.

Хужасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзөтү коелары юлларны карап тотучы махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсыз хәлдә ярдәм күрсәтелергә тиеш.

46. Ливия канализациясә коллекторларын саклау максатларында коллектор күчәрәннән һәр якка саклау зонасы - 2 м билгеләнә.

47. Ливия канализациясә коллекторлары саклау зонасы чикләрендә тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма белән язмага килештерелмичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

- жир эшләрән башкарырга;

- яңгыр сулары канализациясә чөлтөрләрән жиңгергә, су кабул итү люкларын ватарга яисә жиңгергә;

- сәүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмалары төзергә, урнаштырырга;
- сәнәгать калдыкларын, көнкүреш калдыкларын, чүп-чарны һәм башка материалларны ыргытырга.

48. Суүткөргеч, канализация, яңгыр жайланмаларының, системаларның, челтәрләрнең һәм корылмаларның төзексезлеге, шулай ук газ, тротуарларга, урамнарға һәм ишегалды территорияләренә су агызу, агып төшү яисә агып төшү аркасында урамнарны, биналарны, корылмаларны су агызуга, су агымына яисә агызып чыгуга рөхсәт ителми.

49. Жирлек территориясендә йота торган коеларны һәм парга пешерү майданчыкларын төзү рөхсәт ителми.

50. Яңгырлы коеларның рәшәткәләре даими рәвештә чистартылган хәлдә булырга тиеш. Өлгергәнлекне чикли торган рәшәткәләр һәм коеларны чүпләү, тыю рөхсәт ителми. Коелау канализациясенә күзәтү һәм яңгыр сулары коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына кимендә ике тапкыр башкарыла. Смотри һәм яңгыр сулары коеларын чистартканнан соң, барлык пычанулар кичекмәстән чыгарылырга тиеш.

51. Смотри коелары люкларын бергәләштерү юл өлеше, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар өслекле бер дәрәжәгә башкарылырга тиеш.

Юл өлеше, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар, 2 см дан да артыкка булмаган яшел зоналар, су сиптерү коелары люкларын катнаштыру дәрәжәсе 3 см дан артмаска да мөмкин.

52. Түбәләре яисә рәшәткәләре жимерелгән яисә булмаган коммуналь коелар файдаланыла торган челтәр оешмасы тарафыннан кичекмәстән чикләнергә, тиешле кисәтү билгеләре белән билгеләнергә һәм билгеләнгән вакытта алыштырылырга тиеш.

53. Инженерлык челтәрләрендә планлы эшләр башкарганда канализация суларын агызу яқындагы коеларда канализация челтәре, су үткөргеч су һәм жылылык челтәрләреннән су канализацияләне (ул булса). Юлга су ташлау тыела.

Чигенү нәтижеләрен бетерү зыян күргән инженерлык челтәрләре хужалары акчалары исәбеннән дә башкарыла.

54. Ливия канализациясе челтәрләренең төзек техник торышы өчен жаваплылык (шул исәптән люкларны, рәшәткәләрне үз вакытында ябу) эксплуатацияләүче оешмаларга йөкләнә.

Техник элемент чараларын карап тоту

55. Биналарны инженер-техник тәэмин итү өчен билгеләнгән кабельле элемент линияләрен, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтәрләрне урнаштыру жир асты юлы белән (траншеяларда, каналларда, тоннельләрдә) гамәлгә ашырыла.

56. Файдаланучы оешмаларның техник шартларын алу шарты белән биналарга башка ысул белән (һава, жир өсте) тышкы коммуникацияләрне үткөрү аларны жир астында урнаштыру мөмкин булмаган очракта гына рөхсәт ителә.

57. Асылмалы элемент линияләрен һәм һава-кабельле кичүләрне беркетү сыйфатында куллану рөхсәт ителми:

-автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: светофорларны, юл билгеләрен урнаштыру өчен билгеләнгән юл киртәләре, элементлар һәм конструкцияләр;

-фасадларның элементлары, түбәләр, бина диварлары һәм корылмалары (төтен, вентиляция, телевидение һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр).

58. Рөхсәт ителми:

-бер бинадан икенчесенә һава юлы белән элемент кабельләрен салганда

юлларны кисеп үтү;

-кабель запасларын бүлүчө муфт шкафыннан тыш урнаштырырга;

59. Милекчелэр (хужалар) техник элементтө чараларын (кабельлөр, кабельлөрне беркетү элементлары, бүлү һәм мөфт шкафлары һәм башкалар), шулай ук алар ярдөмөндө тиешле хөлдө тоташтырыла торган техник жайланмаларны (надрывларга һәм/яки изоляция тышчасының булмавына, покраскасы булмауга, коррозия һәм/яисә механик зарарланулар булуга, үткөргөчлөр һәм/үткөргөчлөр үткөрүгө һәм аларны яктырту һәм электр тапшыру линияләренә кысрыклауга кертмичә) тотарга тиеш.

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) карап тоту

60. Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельлөр, туклану чыганаклары (шул исәптән жыю, туклыклы пунктлар, идарә өржәләре) керә.

61. Урамнар, юллар, жәяүлеләр өчен тротуарлар, торақ кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләре, шулай ук жәмәгать һәм торақ биналарның аншлагылары һәм номерлы билгеләре, юл билгеләре һәм күрсәткөчлөр, жирлек мәгълүматы элементлары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

62. Милек формасына карамастан, биналар һәм корылмалар милекчеләре проектлар нигезендә биналарның һәм корылмаларның архитектура-сәнгать яктырткычлары булуын һәм эшләвен тәэмин итәргә тиеш.

63. Төп мәйданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләмәүче яктырткычлар саны 3 %тан артмаска тиеш, башка жирлек территорияләрендә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5 %, жир асты жәяүлеләре кичүләрендә - 10 % көндөзгә һәм кичке режимнарда (яндырылган 10 яктырткычта кертелмәгән бер генә яктырткыч рөхсәт ителә).

64. терекөмеш булган газ разрядлы лампалар сафтан чыкканнар махсус шушы максатлар өчен билгеләнгән биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсуслаштырылган предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Әлеге төр лампаларны жирлек чүплекләренә, чүп эшкөртү заводларына чыгару рөхсәт ителми.

65. Тышкы яктырту жайланмаларының металл терәкләре, кронштейннары һәм башка элементлары чисталыкта, креналары, коррозия чыганаклары булмаска һәм кирәк саен милекчеләр (хужалар, кулланучылар) белән буялырга һәм төзөк хөлдә калырга тиеш.

66. Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган юл, урам һәм йорт яны яктырткычын тоту һәм ремонтлау тәэмин итүченә (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтижәләре буенча әлеге төр эшләргә башкаруга муниципаль контракт төзөгән вәкаләтле орган яисә оешма гәмәлгә ашыра.

Торақ йортларны гәмәлгә кертү жайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктырткычын тоту һәм ремонтлау идарәче оешмалар тарафыннан гәмәлгә ашырыла.

67. Жәмәгать (тимер юл) транспортының тышкы яктырту терәкләре, контактлы чөлтөр терәкләре, яклау, бүлү киртәләре, юл корылмалары һәм юллар жиһазлары элементлары буялган булырга, язмалардан һәм теләсә нинди мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзөк һәм чиста булырга тиеш.

68. Тышкы яктырту терәкләрен, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт чөлтөрә терәкләрен алмаштырганда күрсәтелгән конструкцияләр демонтажланылырга һәм өч тәүлек эчендә чөлтөрлөр хужалары тарафыннан чыгарылырга тиеш.

Тышкы яктыртуның сынган терәкләрен чыгару юллардагы терәк хужасы

тарафыннан кичекмәстән, калган территорияләрдә - шундый кирәк (демонтаж) табылганнан соң бер тәүлек эчендә башкарыла.

69. Жәмәгать (тимер юл) транспорты челтәренең яктырту һәм терәкләрендә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышы һәм канәгатьләнәрлек тышкы кыяфәте өчен әлеге таянычларның милекчәсе (хужасы) җаваплы була.

70. Чыбыклар өзәлгән, терәк, изолятор зарарланган очракта, тышкы яктырту жайланмаларын эксплуатацияләү рәхсәт ителми.

Электр үткәргечләре өзәлү яки терәкләрнең зарарлануы белән бәйле тышкы яктырту жайланмалары эшендә тәртип бозуларны, ачыкланганнан соң ук кичекмәстән юкка чыгарырга кирәк.

71. чыбыкларны һәм кабельләрне челтәргә һәм тышкы яктырту жайланмаларына рәхсәтсез тоташтыру һәм тоташтыру рәхсәт ителми.

72. Тышкы яктырту объектлары яисә тышкы яктырту чаралары белән жиһазландырылган объектлар милекчәләре (хужалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар:

-урамнарны, юлларны, терәкләрнең һәм яктырту жайланмаларының сыйфатын тиешенчә яктыртуны, бозылганда яисә зарарланганда үз вакытында ремонт ясарга;

-билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне күзәтергә;

- тышкы яктыртуны һәм бизәүне урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәргә;

-тышкы яктырту фонарьларын вакытында алыштырырга.

Кече архитектура формаларын карап тоту

73. Кече архитектура формаларына монументаль-декоратив бизәлеш элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен жайланмалар, су жайланмалары, муниципаль жиһазлар, жирлек территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар керә.

74. Кече архитектура рәвешләрен карап тоту бирелгән жир кишәрлекләре чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә жир кишәрлекләренә хокук ияләре тарафыннан гамәлгә ашырыла - вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтижәләре буенча әлеге эшләр төрләрен үткәргә муниципаль контракт төзегән оешма белән контракт (киләшү) нигезендә тәэмин ителә.

75. Кече архитектура формалары хужалары түбәндәгеләргә бурычлы:

-чиста һәм төзек хәлдә кече архитектура формаларын тоту;

- язгы чорда кече архитектура формаларын планлы рәвештә карап чыгарга, аларны иске буяулардан, күгәрәктән, юудан, буяудан чистартырга, шулай ук сынган элементларны алыштырырга;

-кышкы чорда кече архитектур формаларны, шулай ук аларга кар һәм боздан якын килүләрен чистартырга;

-шома кырлы өслек белән комлыклар корырга, комлыкларда елга кимендә бер тапкыр ком кисәкләрен алыштырырга;

-балалар, спорт, хужалык майданчыклары һәм ял итү майданчыклары жиһазларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм иминлеге таләпләренә туры килүен күзәтергә;

-фонтаннар эшләү чорында су өслеген көндәлек чүп-чардан чистартырга.

76. Рәхсәт ителми:

-балалар уен майданчыкларында өлкәннәрнең ял итүен, спорт майданчыкларында эчке киём киптерүен һ.б. билгеләү буенча кече архитектура формаларын кулланырга;

- кече архитектура формаларында теләсә нинди мәгълүмати-басма

продукцияне элү һәм ябыштыру;

- кече архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын сындырырга һәм жиимергә;
- фонтаннарда коенырга.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

77. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

78. Жир кишәрлеген арендау шартнамәсе срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан демонтацияләнергә, ә жир кишәрлеге азат ителергә һәм башлангыч халәткә китерелергә тиеш.

79. Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

- аларны ремонтларга һәм буюрга. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы кыяфәтне һәм төс чишелешен саклап калуны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

- стационар булмаган объектлар янындагы урналарны урнаштырырга, кирәк булган саен чүп-чардан чүп савытларын буюрга һәм чистартырга.

80. Рәхсәт ителми:

- төзелешнең стационар булмаган объектларына, козырекларга, лапасларга һәм проектларда каралмаган башка конструкцияләргә;

- стационар булмаган объектларга якин сәүдә-суыткыч жиһазлары куярга;

- стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә тараны, товарларны, детальләргә, көнкүреш һәм житештерү характерындагы башка предметларны берләштерергә, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларына яраклаштырырга;

- стационар булмаган объектлар арасында жиһазлар, калдыклар белән янгынга каршы өзеклекләргә тәэмин итү.

Төзелеш эшләрен башкару урыннарын карап тоту

81. Төзелеш майданчыкларын тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамлангач соң төзекләндерүне торгызу йорт салучыга йөкләнә.

Эш алып барылмаган төзелеш объектлары төзелеш челтәрләре белән ябылырга тиеш

82. Башланганчы, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләргә житештерү чорында:

- башкарма комитетның хокукый актлары таләпләре нигезендә төзелеш майданы территориясенә бөтен периметры буенча типовой киртә урнаштырырга;

- төзелеш майданчыгы киртәсенә гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәэмин итәргә;

- төзелеш майданчыгы коймаларының техник торышын, аның чисталыгын, пычрактан, кардан, наледидан, мөгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында чистартырга;

- төзелеш майданы территориясенә кергәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мөгълүмат тактасын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

- төзелеш майданчыгы периметры буйлап тышкы яктыртуны тәэмин итәргә;

- урамнарның (машина юлларының) алгы өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгарылмый торган юлларны, транспорт чараларының тәгәрмәчләрен чистарту яки юу пунктларын төзү майданчыгына илтүче төзекләндерелгән подъездлар, йорт

эчендәге юлларны һәм транспорт чаралары үтү пунктларын жиһазландырырга;

-төзелеш майданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булдыруны тәмин итәргә;

-төзелеш майданы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тәмин итәргә;

- төзелеш майданчыгы территориясеннән жыештырылган һәм калдыклар булмаган карны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгаруны тәмин итәргә;

-эшләрне башкарганда гамәлдәге жир асты инженерлык коммуникацияләрен, тышкы яктырту челтәрләрен, яшел утыртмаларны һәм кече архитектура формаларын саклауны тәмин итәргә.

83. Төзелеш материаллары, жиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләрне вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелешне оештыру проекты нигезендә төзелеш майданчыклары чикләрендә урнаштырыла.

84. Рөхсәт ителми:

- гражданнарның шәхси һәм ижтимагый иминлеген тәмин итүгә бәйлә коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, тынлыкны бозуга китерүче төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм башка эшләрнең торак зонасы янында 23.00 сәгатътән 7.00 сәгатъкә кадәр оештыру һәм үткөрү;

- Башкарма комитетның рөхсәтеннән (күрсәтмәсеннән) башка юлларның һәм тротуарларның юл өлеше тарая яисә ябыла;

-чүп яндырырга һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерергә.

Жирләү урыннарын карап тоту

85. Этник, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә жирләү урыннарын тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый актта билгеләнгән жирләү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

86. Күмү урыннарын санитар карап тотуны тәмин итүчене (подрядчыны, башкаручыны) билгеләү нәтижәләре буенча әлеге эш төрен үткөрүгә муниципаль контракт төзегән махсуслаштырылган оешма гамәлгә ашыра.

87. Күмү урыны эчтәлегенә таләпләр:

-зиратларда жәмәгать бәдрәфләрә чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Ижтимагый бәдрәфләр территорияләрендә урыннар чистартылырга тиеш;

зират территориясендә чүп-чар һәм чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен 3 көнгә бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә чыгарылырга тиеш;

-ауган һәм авария хәлендә агач утыртмалары булу рөхсәт ителми. Авария агач утыртмалары ачыкланганнан соң бер тәүлек эчендә жиһазланарга тиеш;

-шәхесләре ачыкланмаган үлгән кешеләрнең каберләре яки каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга, калкулык һәм кабер ташы белән жиһазланарга тиеш.

88. Кышкы чорда жирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

-зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнары булмаса, тигез кар накаты булу рөхсәт ителә;

-үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның юл өлешен эшкәртү кар явудан соң ук башланарга тиеш;

- беренче чиратта, кар чыгаруны, боз кыялауны һәм үзәк һәм керү юлларыннан кар-боз берәмлекләрен алып ташлауны башкарырга кирәк;

-жәяүлеләр зоналарында янғын сүндерү урыннарында бозга каршы материаллар куллану, юллардан чистартылган кар һәм бозны каберләргә, газоннарға, куакларға салу рәхсәт ителми.

89. Жәйге чорда жирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

-үзәк юллар, килү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм гомуи файдаланудагы башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;

-яшел утыртмаларны санитар кисеп алу, чүп үләннәрен кисү буенча чаралар ел саен үткәреләргә тиеш.

90. Жирләү урынын, кабер өстенә кую корылмасын (тәреләр, һәйкәлләр, плиталар, склеплар һ.б.) карап тоту, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбаридә куышны карау ир белән хатын, туганнары, вафат булуының законлы вәкиле яисә санитария таләпләрен мәжбүри үтәгән башка зат тарафыннан башкарыла.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау урыннарын карап тоту

91. Автотранспорт чараларын (алга таба - стоянка) озак һәм кыска сроклы саклау стоянкаларын тоту гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә стоянка урнаштыру өчен бирелгән жир кишәрлегенә (алга таба - хужа) хокук иясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

92. Хужалар түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

- территорияләрнең бөтен периметры буйлап механик йогынтыларға һәм тышкы мохит йогынтысына чыдам булырлык киртә куеп тору урынын билгеләргә;

-стоянкаларның техник торышын, аларның чисталыгын тиешенчә күзәтеп барырга, пычрактан, кардан, наледидан, мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартырга;

-стоянкалар янәшәсендәге территорияләрдә һәм стоянкаларда материаллар урнаштыруга, комплектланган транспортны, төрле конструкцияләренә саклауга юл куймаска;

- гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килә торган яктылыкны тигез бүлүнә тәмин итә торган тышкы яктырткыч куеп торучы территорияләренә тышкы яктырту белән жиһазларға;

-машина кую урыннары территорияләрендә ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр юны һәм машина кую урыннарын булдырмаска;

-санитария һәм янғынга каршы кагыйдәләренә үтәгән стоянкалар территориясен карап тоту.

-калдыкларны даими рәвештә санитар эшкәртү һәм чистарту, калдыклар жыю өчен контейнерлар (урналар) урнаштырырга, каты көнкүреш калдыкларын, карны даими чыгаруны тәмин итәргә;

-инвалидларга стоянкалар территориясенә тоткарлыксыз керүне тәмин итәргә. Инвалидлар махсус автотранспорт чараларын кую өчен урыннардан бушлай файдаланалар

Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

93. Жирлек территориясен бәйрәм итү дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгаларға бәйле чаралар уздыру чорында башкарыла.

Бәйрәм бизәлешенә дәүләт һәм муниципаль флаглар, лозунглар, гирлянд, панно вывескасы, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыру, шулай ук бәйрәм иллюминациясе жайланмасы керә.

Бәйрәм бизәлеше элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл

хәрәкәтен жайга салуның техник чараларын төшереп калдырырга, аларны начарайтырга рөхсәт ителми.

IV. Жирлек территорияләрен жыештыру тәртибе, шул исәптән төзекләндерү эшләре һәм аларны вакытында үтәү буенча эшләр исемлеген дә кертеп, жирлек территориясен жыештыруга һәм карап тотуга гомуми таләпләр

94. Жирлек территориясен жыештыру һәм карап тоту түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

- 1) жәйге чорда - 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;
- 2) кышкы чорда - 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар, һава шартларына карап, башкарма комитет тарафыннан төзәтелә ала.

95. Жирлек территориясен жыю түбәндәгеләрне үткөрү юлы белән башкарыла:

- 1) жирлек территориясен тоту, жыештыру буенча системалы эшләр;
- 2) Башкарма комитетның хокукый актлары нигезендә берәмлек массакуләм чаралар (шимбә өмәләре).

96. Жәйге чорда жирлек территориясен жыештыру юу, су сибү, себерү һәм жирлек территориясен карап тоту буенча башка эшләр башкару юлы белән жирлек территориясенәң пычрануын һәм тузанлануын киметү максатында башкарыла һәм түбәндәгеләрне үз эченә ала:

ясалма өслекле территорияләрне себерү, урам-юл челтәре объектларында һәм яңгыр канализациясе белән жиһазландырылган башка территорияләрдә тузаннан һәм пычрактан юу. Ясалма өслекле юл өслекләрен, мәйданнарын, тротуарларын һәм башка территорияләрне юу бөтен киңлеккә башкарыла;

- яңгыр сулары канализациясе рәшәткәләрен чистарту;
- барлык территориядән чүп-чар жыю;

- ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам жиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар мәйданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

- гомуми файдаланудагы территорияләрдә, чикләнгән территорияләрдән һәм махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрдән тыш, үләннең вакыт-вакыт юкка чыгуы (үләннең 15 см дан артык биеклегендә) һәм тәүлек эчендә чабылган үләнне жыештыру;

- яфрак коелу чорында - тәүлегенә бер тапкыр коелган яфракны жыю һәм алып чыгу;

- бордюр янында юудан соң чүп-чардан лотоклар жыештыру.

97. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне жыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- юл өсләрен һәм тротуарларны кардан, кар һәм чүп-чардан чистарту;

- тайгак яисә бозлавык барлыкка килгәндә - жәяүлеләр өчен ком зоналары, баскычлар посыпкасы, юл өслекләрен бозлавыкка каршы материал белән эшкәртү;

- язгы чорда - кар эрү һәм кар суларын агызып чыгаруны оештыру.

98. Жирлек территориясендә башкарыла торган урып-жыю эшләре технологиясе һәм режимнары, һава шартларына бәйсез рәвештә, транспорт чараларының һәм жәяүлеләрнең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

99. Жәяүлеләр өчен тротуарларны, жир өсте кичүләрен, кышкы чорда баскычларны жыештыру үзенчәлекләре:

- интенсив кар яву чорында жәяүле тротуарлар, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртеләргә һәм чистартылырга тиеш;

- бозлавыкка каршы материаллар барлыкка килгәндә, беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкәртелә.

Бозга каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгак табылганнан соң дүрт

сөгәтәтән артмаска тиеш;

-Калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган көпшәк карны газонга яисә шушы максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда, яшел утыртмаларны саклау һәм кар суларын агызып китүне тәэмин итү шарты белән, жыю рәхсәт ителә.

100. Жирлек территориясендә түбәндәгеләр рәхсәт ителми:

- урамнарда, майданнарда, яшел утыртмалы участокларда, скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә сортларга аерырга;

- гамәлдәге законнар нигезендә бирелгән гомуми файдалану территорияләрендә мемориаль намогия корылмаларын (истәлекле корылмаларны, коймаларны) урнаштыру;

- бу максатларда каралмаган урыннарда, шул исәптән жәмәгать транспорты муниципаль маршрутларының соңгы пунктларында, юуны, салонны чистартуны һәм транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтүне башкарырга;

- биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм гомуми файдалану территорияләрендә төзекләндерүнең башка элементларын ватарга һәм жиимергә, шулай ук аларны үзбелдекле үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;

- язмалар, рәсемнәр төшерергә, мәгълүмати-басма продукцияне ябыштырырга һәм ябыштырырга, жәмәгать транспортын, стеналарын, баганаларын, коймаларын һәм бу максатларда каралмаган башка объектларны көтү тукталышларында граффити ясарга;

- бирелгән жир кишәрлекләренең чикләреннән һәм (яисә) коймаларыннан читтә күчемле мөлкәтне кушарга һәм сакларга;

- тротуарларда, газларда, юлларда тару, сәнәгать товарлары һәм башка сәүдә предметлары урнаштырырга һәм урнаштырырга;

- билгеләнмәгән урыннарда кар өеп кую;

- тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру юлы белән, юлларны һәм тротуарларны үз белдеге белән ябарга.

101. Санкцияләnmәгән урыннарда калдыклар урнаштырган затлар үз исәбенә әлеге территорияне жыештырырга һәм чистартырга, ә кирәк булганда - жир кишәрлеген рекультивацияләргә тиеш.

Әгәр дә 20 тәүлек дәвамында рәхсәтсез урында калдыкларны урнаштырган зат билгеләнмәгән булса, калдыкларны алып ташлау һәм рәхсәтсез чүплекләр территорияләрен рекультивацияләү әлеге территорияне жыештыру өчен жаваплы оешмалар (яисә, әлеге төр хезмәт күрсәтүләренә шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

102. Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектәге жир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) стихияле барлыкка килә торган чүплекләренә бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын жыештыру

103. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юллар) жыю автомобиль юлларын, тротуарларны, машина кую урыннарын (парковка кесәләрен), жәмәгать транспортын, пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан ясалма юл корылмаларын даими чистарту чаралары комплексын үз эченә ала.

104. Язгы-жәйге чорда юлларны юдыру, су сибү, тузан тузанын бетерү, себерү һ.б.

Көзге-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чар, кар һәм боз жыюны һәм чыгаруны, пычракны, юлларны ком-тоз катнашмасы белән ташуны, тротуарларны

коры ком белән жибәрүне күздә тота.

105. Юл буенда урнашкан урналарны чистарту көненә кимендә бер тапкыр, тукталыш майданчыкларында көненә ике тапкыр башкарыла.

106. Жәмәгать транспортының көтү павильоннары тузанланмаган, буялган һәм юылган, рөхсәт ителмәгән мәгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылган булырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

107. Аерым элементлар буенча юлларны жәйге жыештыруга таләпләр:

үтеп барышлы төрле пычранулардан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлеккә юылырга тиеш. Жайлаштыру сызыклары белән билгеләнгән көзгә, резерв полосалар комнан һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш;

- ике метрлы лотка зоналарында грунт-комлы нанослар һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Махсулаштырылган машиналарның эш цикллари арасында барлыкка килергә мөмкин комлы кисәкчәләр һәм төрле вак чүп-чар белән пычранулар рөхсәт ителә;

- юл кырылары эре габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

108. Юлларны кышкы жыештыруга таләпләр:

- юлларны кышкы чорда жыю түбәндәгеләрне үз эченә ала:

кардан һәм юл йөрү өлешен чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, себерү, карны өемгә күчерү һәм кар чыгару;

109. Рөхсәт ителми:

- квартал эчендәге машина юлларынан, ишегалды территорияләреннән, предприятиеләр, оешмалар территорияләреннән, төзелеш майданчыкларынан, сәүдә объектларынан, 8.00 сәгатьтән соң, шулай ук машина юлларыны жыештыручы зат белән шартнамә булмаганда жәяүлеләр юлына яисә тротуарларга кар, юлларның һәм машина юлларының юл йөрү өлешен күчерергә яисә күчерергә;

- тротуарларда бозга каршы реагент буларак техник тоз һәм сыек хлор кальций кулланырга, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшел утыртмалары булган территорияләрдә;

- билгеләнгән төр типтә килештерелмәгән урыннарда кар чыгарырга һәм ташырга;

- кар өемнәрен формалаштыру:

- юллар һәм урамнар киселешендә бер дәрәжәдә һәм күренеп тору өчпочмагы зонасында тимер юл аша чыгу урыннары янында;

- жәмәгать транспортын көтү тукталышыннан 20 метрга якынарак;

- транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән жиһазландырылган юллар участкаларында;

тротуарларда;

якындагы территорияләргә керү;

- юлга автотранспортның грунты һәм пычрагын алып чыгу;

- грунт, чүп-чар, төзелеш материаллары, жиңел тару, агачларны, юлларны пычратмыйча, брезент яки башка материал белән капламыйча, шулай ук төзелеш катнашмалары һәм эремәләре (шул исәптән цемент-комлы эремә, известьле, бетон катнашмалар) күчерергә, аларны юлга, тротуарга, юл кырына яки юлга якын булган газ полосасына түшәү мөмкинлеген юкка чыгаручы чаралар күрмичә генә.

Урып-жыю, санитария хезмәте күрсәтү һәм кешеләр күпләп ял итү урыннарын төзекләндерү

110. Кешеләрнең ялы һәм массакуләм булу урыннарына түбәндәгеләр керә:

- майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, жирлек урманнарында оештырылган ял урыннары, пляжлар;

- актив ял итү һәм мавыктыргыч чаралар урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә майданчыклары һ.б.;

- сәүдә объектлары (ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак-төяк челтәр объектлары комплекслары), жәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнеш, көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары территорияләре;

- административ һәм ижтимагый биналар, учреждениеләр янәшәсендәге территорияләр.

111. Гомуми файдаланудагы майданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен һәм башка территорияләргә:

- кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны жыештырганда, химик реагентлары булмаган карны шул максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда вакытлыча салып кую рәхсәт ителә, яшеллек утыртмаларын саклау һәм кар суларын агызып китүне тәмин итү шарты белән.

112. Ваклап сату базарларын жыю һәм санитар карап тоту:

- ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба - базар) төзекләндерелгә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер майданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән жиһазландырылырга, яңгыр суларын һәм тал суларын агызу өчен каты өслекләре һәм уклоннары булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализациясе булырга тиеш;

- базар территориясен төп жыештыру аны япканнан соң башкарыла. Көндөз чүп-чар жыючыларның каты көнкүреш калдыклары белән тутырылган чүп-чар жыештыру һәм чистарту эшләре башкарыла;

- жәйге чорда базар территориясендә атна саен мәжбүри рәвештә дымлы жыештыру башкарыла;

- базар территориясә 40 кв. м майдандагы бер урна исәбеннән урналар белән жиһазландырылачак, өстәвенә алар арасындагы ераклык 10 м дан артмаска тиеш;

113. Базар территориясендә һәм аның янәшәсендә урнашкан оешмаларның, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренең, киоскларның, сәүдә палаталарының һәм павильоннарның эшчәнлегә каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә шартнамә төземичә рәхсәт ителми.

114. Сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларын жыештыру һәм санитар карап тоту:

- сәүдә объектлары һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектлары территорияләрен тулысынча жыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) башкарыла. Көндөз чүп-чар жыючыларны һәм чүп-чар жыючыларны чүп-чар калдыклары белән тутырылган чүп-чар жыю эшләре башкарыла;

- сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларына керү юлында кимендә ике урна билгеләнә;

- калдыкларны чыгару тәмин ителә.

115. Башка сәүдә майданчыкларын, стационар булмаган вак-төяк челтәр объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге территорияләргә жыештыру аларның елның жылы вакытында мәжбүри алдан поливка белән ябылуыннан соң башкарыла. Агымдагы урып-жыю көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәмин ителә.

116. Кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарын төзекләндерү:

- ял итү һәм кешеләр күпләп жыела торган урыннар территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә каты өслек төрләре (плитә куәте яки асфальт рәвешендә), өслекләргә бәйләү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кечкенә контейнерлар, урам техник жиһазлары, яктырту жиһазлары, архитектура-декоратив яктырту жайланмалары, жирлек мәгълүматы йөртүчеләре, яшелләндерү участокларын яклау элементлары (металл киртәләр,

өслекләрнең махсус төрләре һ.б.) керә;

-кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарының барлык территорияләрендә, пляжлардан кала, каты өслекле яисә чәчелгән үләннәр яисә яшел үсентеләр булган үсемлек җрунты булырга тиеш;

-ял итү һәм кешеләр күпләп жыела торган территорияләрдә яшелләнделерү участкаларын чәчәк түтәлләре, газлар, ялгыз, төркемле, рядовой бистәләр, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләнделерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

-ял итү һәм кешеләр күпләп була торган урыннар жиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф кабиналары белән комплектланырга, бәдрәф куюга һәм эчтәлегенә карата таләпләр үтәлергә тиеш;

- пычранган саен, кешеләр ял итә яисә күпләп була торган урыннарда фонтаннар, буалар, елга ярлары чистартылырга тиеш;

-массакуләм чаралар уздырганда аларны оештыручылар чараны үткәру урынын жыештырырга һәм бозылган төзекләнделерү эшләрен торгызырга тиеш. Чараны уздыру урынын жыештыру һәм бозылган төзекләнделерү тәртипен билгеләнгән тәртиптә чараны уздыруга тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

117. Кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннары территорияләрендә рөхсәт ителми:

- бу урынга билгеләнмәгән урыннарда тара һәм сәүдә жиһазлары сакларга, аларны урнаштырырга;

-территорияне житештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга;

-автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын салырга;

- автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар урнаштырырга, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштырырга;

-газларны, табигый һәм ясалма яшелләнделерү объекларын зарарларга;

-кече архитектура формаларына зыян салырга һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчерергә;

-тротуарларга, газларга һәм жирлек юлларына сыек продуктлар калдыкларын, сатуратор жайланмаларыннан, квас һәм сыра цистерналарыннан су салырга;

- автотранспорт чараларының түләүле стоянкаларын законсыз оештырырга;

- үз белдеге белән стационар булмаган объекларны урнаштырырга;

-тротуарларның асфальт-бетон өслеген, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрене төзекләнделерүнең башка элементларын бозарга;

- территориядә сәүдә-суыткыч жайланмасы жибәрергә;

- халыктан каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) калдыкларны урнаштыру өчен шартнамә булмаса, каты көнкүреш калдыкларын идарәче оешмалар белән жыю өчен каты көнкүреш калдыклары (бункерлар) урнаштыру;

-тимер-бетон блоклар, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру юлы белән тротуарларны үз белдеге белән каплау;

- товар сәүдә объектыннан читтә чыгарырга;

-учак ягарга, шул исәптән ачык уттан файдалануны, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар куллануны күздә тоткан чаралар үткәергә.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен жыештыру, карап тоту һәм төзекләнделерү

118. Йорт яны территориясен жыештыру:

- жыештыру түбәндәге тәртиптә башкарылырга тиеш: тротуарларны, жәяүлеләр өчен юлларны (бозлавык һәм тайгак очрагында - ком сибү), э аннары - ишегалды

территорияләрен;

- кар яву вакытында житештерелә торган кар чистартудан тыш, урып-жыю 8.00 сәгаткә кадәр башкарыла.

Көндөзгә вакытта машиналар тизлеге 4 км/сәг. булганда жыюны механикалаштырырга мөмкин.

119. Жәйге жыештыру:

- йорт яны территорияләрен жәйге жыештыру: себерү, юу яисә су сибү - махсус машиналар ярдәмендә - күбесенчә иртә, иртәнге һәм соң, кичке, сәгатләрдә башкарылырга тиеш;

- тротуарлар юуны бары тик ачык тротуарларда гына башкарырга кирәк, алар турыдан-туры су асты полосасы белән чиктәш, һәм биналардан урамның машина юлына таба юнәлгән жирдә;

- Эссе вакытта тротуарларга су сиптерү кирәк кадәр башкарылырга тиеш, ләкин тәүлегенә ике тапкырдан да ким булмаска тиеш.

120. Кышкы жыештыру:

- түбәләрдә жыела торган кар үз вакытында жиргә ташланырга һәм прилот полосасына күчәргә, ә киң тротуарларда - валларга формалашырга тиеш;

- Суарлана торган кар тротуарлардан прилот полосасындагы юл өлешенә, ә ишегалларында - төзелеш урыннарына күчәргә тиеш;

- квартал эчендәге юллардан авыштырылган карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә һәм өемнәргә салырга яисә, кагыйдә буларак, ротор кар чистартучылары ярдәме белән юл буена салырга кирәк;

- тротуарларда урамнарның машина юлыннан газлар белән аерылган 6 м дан артык киңлектә, карны тротуар уртасына алга таба юк итү өчен жибәрү рөхсәт ителә;

- кар өемнәренә һәм өемнәргә агызу эшләре кар яву тәмамланганнан соң алты сәгаттән дә соңга калмыйча тротуарларда, ә калган территорияләрдә 12 сәгаттән дә соңга калмыйча төгәлләнергә тиеш;

- Ишегалларда, квартал эчендәге юлларда, газларда һәм ирекле территорияләрдә, жәяүлеләрнең ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспортның үтүенә комачауламый торган, яшел утыртмаларны һәм кар суларын аерып алуны тәэмин иткәндә, пычранмаган ком-тоз катнашмалары белән пычратылмаган карны складларга рөхсәт ителә;

- тротуарларны кулдан жыештырганда һәм квартал эчендәге юлларда кар тулысынча жыелырга тиеш. Камилләштерелгән япмалар булмаганда, карны хәрәкәт астына жыярга кирәк, аннары аны тыгызлау өчен кар катламын калдырырга кирәк;

- юл капламаларын ком-тоз катнашмасы белән эшкәртүнең шомалыгы барлыкка килгәндә, бүлүчеләр ярдәмендә 0,2-0,3 кг/м нормасы буенча башкарылырга тиеш;

- Боз ясалышын эшкәрткәннән соң йомшартылган катнашмаларны, ачык грунтка, агачларга яисә газоннарга элэгүгә юл куймыйча, күчерергә яисә күчерергә кирәк.

121. Яз житү белән түбәндәгеләр тормышка ашырыла:

- корым суларын нормаль чыгару өчен таләп ителә торган урыннарда су агызып китүне тәэмин итү өчен, канауларны юдырту һәм чистарту;

- кар суының люкларга һәм коеларны су кабул итү коеларына системалы рәвештә куылуы;

- кар эреп беткәннән соң ишегалды территорияләрен кар һәм боздан чистарту.

122. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен тоту:

- күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) карап тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- даими жыештыру;

- күзәтү һәм су сиптерү коеларын, дренажларны, лотокларны, үрелгән торбаларны ремонтлау һәм чистарту;

- инженер челтәрләренең күзәтү коеларына, янгын сүндерү су белән тәэмин итү чыганаclarына (гидрантларга, сулыкларга һ.б.) каршылыксыз үтәп керүне тәэмин

итү;

- каты көнкүрөш һәм эре габаритлы калдыктарны жыю һәм алып китү;
- яшеллөндөрү һәм булган яшел утыртмаларны карау;
- кече архитектура формаларын карап тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.

123. Калдыктарның барлык төрлөре су үткөрми торган өслөклө контейнер мөйданчыктарында урнаштырыла торган контейнерлар һәм бункерларга каты көнкүрөш калдыктарын туплау нормалары нигезендө кирөклө күләмдө жыелырга тиеш.

124. Күпфатирлы йортларда яшөүче гражданныр түбөндөгөлөргө бурычлы:

- йорт яны территорияләрендө чисталык һәм тәртип сакларга;
- каты көнкүрөш һәм эре габаритлы калдыктарны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендө урнашкан махсус мөйданчыктарга гына урнаштырырга.

125. Идарөче оешмалар түбөндөгөлөрне тәэмин итөргө тиеш:

- каты көнкүрөш калдыктары өчен контейнерлар урнаштыру, ө анализланмаган биналарда - моннан тыш, сыөк көнкүрөш калдыктары өчен жыентыктар урнаштыру;
- расланган график нигезендө каты көнкүрөш һәм эре габаритлы калдыктар чыгару;

-контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мөйданчыктарын, аларга илтүче подьездларны чиста һәм төзөк хөлдө тоту;

-подьездларга керү юлларында чүп савытлары, эскөмиялөр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

- тозлы һәм (яисө) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белөн тайгак участкактарны эшкөртү;

- яшел үсөнтөлөрне һәм газларны саклауны һәм аларга квалификацияле карауны;

-тышкы яктырту чараларын төзөк хөлдө тоту һәм аларны караңгы төшкөч керту.

126. Йорт алды территориясендө түбөндөгөлөр рөхсөт ителми:

- яфракларны, калдыктарның һәм чүп-чарның телөсө нинди төрлөрөн яндырырга;

- хужалык мөйданчыгынан читтө эчке киөм, киөм-салым, келөмнөр һәм башка предметлар элү;

- контейнер мөйданчыктарына керү юлларын ябарга;

- урамнарның һәм юлларның юл өлөшендө, тротуарларда, газоннарда һәм яшел зоналарда контейнерлар (бункерлар) билгөлөргө;

- билгөлөнгөн тәртипне бозуда йорт яны территорияләренөң коймаларын үз белдеге белөн билгөлөргө;

- үз белдегең белөн ишегалды корылмалары төзөргө;

- йорт янындагы территорияне металл ватык, көнкүрөш һәм төзелеш калдыктары һәм материаллар, шлак, зола һәм житештерү һәм куллану калдыктары белөн капларга, тараны кушарга һәм сакларга;

- чүплеклөрне тотарга, калдыктарны һәм чүп-чарны ташларга;

- автотранспорт чараларының түлөүле стоянкасын оештырырга;

-тимер-бетон блоктар, баганалар, киртөлөр, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру юлы белөн квартал эчендөге машина юлларын үз белдегең белөн ябарга;

-автомашиналар юу, ягулык һәм майлар агызу, тавыш сигналларын, тормоз һәм двигателлөрне көйлөү;

көше сөламөтлегөнө һәм өйлөнө-тирө мохиткө тискөре йогынты ясый торган телөсө нинди эшлөр башкарырга;

сөүдө һәм жөмөгөт туклануының телөсө нинди предприятиелөрөн, шул исөптөн палаткактарны, киосктарны, ларектарны, мини-базарларны, павильоннарны, жөйге кафеларны, житештерү объектларын, автомобильлөрне, көнкүрөш техникасын, аяк киөмнөрөн, шулай ук кунак бүлмөлөрөннөн тыш, автостоянкактарны

урнаштырырга;

-йорт янындагы территориянең эчке юллары буйлап транспортның транзит хәрәкәтен гамәлгә ашырырга;

-учак ягарга, шул исәптән ачык уттан файдалануны, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар куллануны күздә тоткан чаралар үткәрергә.

127. Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

- яшел утыртмаларның сакланышы;

жәй көннәрендә һәм коры көннәрдә газоннарға, чәчәкләргә, агачларға һәм куакларға су сибү;

-аларда төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, кар, боз һ. б. төземичә газларның сакланышы һәм бөтенлеге;

-яңа агач һәм куаклар утырту, юллар челтәре үзгәрү һәм жиһазларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына яңадан планлаштыру, агротехник шартларны үтәп урнаштыру.

128. Йорт яны территориясен төзекләндерү:

-һәр йорт биләмәсенең территориясе, кагыйдә буларак, түбәндәгеләргә ия булырга тиеш:

-йорт кирәк-яракларын киптерү өчен хужалык майданчыгын, киём-салым, келәмнәр һәм йорт кирәк-яраклары чистартуны;

- өлкәннәр өчен ял итү майданчыгы;

балаларның жәйге һәм кышкы ялы өчен кечкенә архитектура формаларын яшелләндерү һәм кирәкле жиһазлау белән балалар өчен уен һәм спорт майданчыклары.

129. Участок территориясенә үлчәмнәре мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләр йөртү өчен майданчык урнаштырылырга мөмкин.

130. Йортларның подъездлары каршындагы майданчыклар, юл йөрү һәм жәяүлеләр өчен юллар каты өслекле булырга тиеш. Каты өслекләр салганда, яңгыр суларын буш агызу мөмкинлеге каралырга тиеш.

131. Торак йортларга төзелгән жәмәгать корылмалары йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән керү юлларына ия булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспортын кую ишегалды территориясеннән читтә булырга тиеш.

132. Торак йортның тәрәзәләре һәм фатирларга керү урыннары урнашкан ишегалды ягыннан жәмәгать билгеләнешендәге биналар өчен материалларны, продукцияне тутыру рөхсәт ителми. Йөкне тәрәзәләре булмаган торак йортлар торбаларыннан, жир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан башкарырга кирәк.

133. Квартал эчендәге территорияләрдә транспорт чараларын урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-жыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

Шәхси торак төзелеше территорияләрен җыештыру

134. Торак йортлар хужалары көн саен жир участогын (шул исәптән кардан) җыештыралар.

135. Рөхсәт ителми:

- карны этеп чыгарырга, чүп-чарны ташларга, шлакны ташларга, йорт биләмәсе территориясенә сыек көнкүреш калдыкларын агызырга;

- юлларның һәм юл йөрү юлларының бер өлешенә ишегалды территориясеннән чистартылган кар һәм бозны чыгарырга яисә күчерергә;

- яфрактарны йорт биләмәсе территориясендә калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрэн яндырырга;

- үз белдеге белән йорт биләмәсенә якин территориядәге киртәләрне урнаштырырга;
- янәшәсендәге территорияне металл ватык, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары, материаллар, шлак һәм зол, житештерү һәм куллану калдыклары белән капларга;
- тимер-бетон блоklar, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру юлы белән юлларны үз белдеге белән ябарга;
- кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган теләсә нинди эшләр башкарырга.

V. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

136. Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компонентлары булган территорияне төзекләндерү элементларының булуы гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә проект документациясендә эшләнергә һәм каралырга тиеш.

мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект документациясе мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Озын яисә даими файдаланудагы территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен ныгытылырга тиеш.

137. Төзекләндерү элементларының эчтәлеген, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хужалары гамәлгә ашыра.

Яшелләндерү

138. Яшел утыртмалар территорияне төзекләндерүнең мәжбүри элементы булып тора.

Төзекләндерү эшләрен башкарганда гамәлдәге яшел утыртмаларны мөмкин кадәр күбрәк саклап калырга кирәк.

139. Жирлек территориясендә яшелләндерүнең ике төре кулланылырга мөмкин: стационар яшелләндерү - туфракка утыртылган һәм мобиль - үсемлекләрне махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту.

Стационар һәм мобиль яшелләндерүне рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрендә (түбә яшелләндерү), фасадаларында (вертикаль яшелләндерү) архитектура-ландшафт объектлары (газлар, бакчалар, чөчәк түтәлләре, куаклар һәм агачлар булган майданчыklar) төзү өчен файдаланалар.

140. Күпләп яшелләндерү объектларын тоту - яшел утыртмаларны карау һәм яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементларын карап тоту, күләм корылмаларның конструктив элементларын аз гына деформацияләүне һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук жәйге һәм кышкы чорда күчмә кече формаларны жыю эшләре комплексы ул.

141. Яшел утыртмалар хужалары түбәндәгеләргә бурычлы:

-яшел утыртмаларның сакланышын һәм аларны квалификацияле карауны тәэмин итәргә;

- жәй коры көннәрдә газоннарга, чөчәклекләргә, агачларга һәм куакларга су сибүне тәэмин итәргә;

-газларның сакланышын һәм бөтенлеген тәэмин итәргә;

- яшелләндерү объектларында сулыклар булганда, аларны чиста тотарга һәм кимендә 10 елга бер мәртәбә чистартырга;

142. Яшел территорияләрдә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:

-төзелешләрне, аларның эшләвен һәм хезмәт күрсәтүен тәэмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш, урнаштырырга;

- агачларны һәм куакларны рөхсәтсез утырту һәм кисүне, газларны һәм чөчөкләрне юкка чыгаруны;

-агачларга һәм башка яшел утыртмаларга гамак, таган, турник, керләренә киптерү өчен бау тагарга, агачларга реклама һәм мәгълүмати щитлар һәм табличкалар, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән конструкцияләр, объектларга, афишаларга, игълан итү, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәэмин итү чаралары, баганалардан, коймалардан, реклама калканнарыннан, лампалардан, чөнөчкеле киртәләрдән аерырга;

-стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын ел вакытына бәйсез рәвештә билгеләргә;

- төзелеш һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозга каршы материалларны һәм башка зарарлы матдәләренә, шулай ук ком һәм бозга каршы реагентлар белән пычранган карны, боз шуышын төзәргә;

- яшелчә бакчалары өчен казу эшләрен башкарырга;

- газоннарда һәм йорт хайваннары чөчөкләрендә йөртәргә;

- яфракларны, үләннәренә, ботакларны яндырырга, шулай ук аларның катнашмасын лоткага һәм башка суүткәргеч җайланмаларга кертәргә;

-катнашманы һәм чүпне газоннарда ташларга;

- учак ягарга, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар уздырырга, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә җылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар кулланырга;

- сок чыгару өчен агачлар, сумалалар кисеп алырга, аларга башка механик зарарланулар ясарга;

-яшел территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләренә, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт җиһазларын бозарга;

- Агач тамырларын кәүсәдән 1,5 м ераклыкта ачарга һәм агач муеннарын җир яки төзелеш калдыклары белән күмәргә.

Коймалар

143. Коймалар тәү төзекләндерү өчен өстәмә элемент булып тора.

144. Коймаларның төрләре:

- билгеләү (декоратив, яклау, аларның ярашуы);

- биеклектә (түбәнлектә - 1,0 м га кадәр, уртача - 1,1-1,7 м, биек урыннарда - 1,8-3,0 м);

- материалның төре (металл, тимер-бетон һ.б.);

- күз карашы өчен сизгерлек дәрәжәсе (үтә күренмәле, саңгырау);

- стационар дәрәжәләре (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка киртәләр.

Коймаларны проектлау аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, гамәлдәге дөүлэт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларына, индивидуаль проектлау проектларына карап башкарыла.

145. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен тәү әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Җир өслекләре

146. Җир өсләрен ябуны җирлек территориясендә имин һәм уңайлы хәрәкәт итү шартлары тәэмин итә, шулай ук җирлектә барлыкка килгән төзелешнең архитектур йөзен формалаштыра.

Төзеклөндөрү максатларында түбөндөгө төр өслөклөр билгелөндө:

- каты (капиталь) өслөклөр - монолит яисә жыелма өслөклөр, шул исәптән асфальт-бетоннан, цементобетоннан, табигый таштан башкарыла;
- йомшак (капиталь булмаган) өслөклөр - табигый халәттөгө, тыгызланган яисә беркетелгән коры катнашмалы, тыгызланган яисә сүтелгән материаллардан ясалган йомшак катламнар (шул исәптән ком, вак таш, гранит үсентеләре, керамзит, резин валчык) башкарыла торган өслөклөр;
- үлән капламын әзерләү һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган өслөклөр;
- катнаш өслөклөр - өслөкләрнең үрелмәләрен тәшкил итүче өслөклөр (рәшәткә плитәсе яисә газ рәшәткәсе, яисә йомшак өслөк) .

147. Яфрак төрләрен сайлап алуны аларның максатчан билгеләнеше нигезендә башкарырга кирәк:

- каты - мөмкин булган йөкләнешне, характерны һәм хәрәкәт составын, проектлау вакытына гамәлдә булган яңгынга каршы таләпләрне исәпкә алып;
- йомшак - территорияләрнең аерым төрләрен (шул исәптән балалар, спорт майданчыкларын, этләрне йөртү өчен майданчыкларны, урамда йөрү юлларын) төзеклөндөрү вакытында аларның үзенчәлеген исәпкә алып;
- иң экологик газлы һәм катнаш кешеләр.

Ябык өслөкнең каты төрләрендә коры хәлдәге эләктерү коэффициенты кимендә 0,6, юештә 0,4 булса, кытыршы өслөк булырга тиеш.

Жир өслөкләрен тоташтыру

148. Жир өслөгөн үзара бәйләү элементларына гадәттә төрле борт ташлары, пандуслар, баскычлар, баскычлар керә.

Борт ташлары

149. Юл борт ташлары тротуар белән юл өлеше биеклегеннән кимендә 150 мм артыграк булган юл өлеше тоташкан урында урнаштырыла, ул өслөкләр ремонтланган очракта да сакланырга тиеш.

Машина транспортын газ белән тоташтыру урыннарында газ белән бәрүне булдырмау өчен, югары борт ташын куллану кирәк.

Жәяүлеләр коммуникацияләрен газ белән бергә бәйләгәндә, газ өсте тигезлегеннән кимендә 0,5 м ераклыктагы кимендә 50 мм дан да артык булган бакча бортын урнаштырырга мөмкин, бу газны саклый һәм чүп-чарның пычракка һәм үсемлек чүп-чарына эләгүен булдырмый, аның хезмәт итү вакытын арттыра.

Жәяүлеләр зоналары территориясендә төрле өслөклә өслөкнең төрле төрләрен тоташтыру өчен табигый материаллар (кирпеч, агач, таш, керамик борт һ.б.) куллануы мөмкин.

Баскычлар, басмалар, пандуслар

150. Жәяүлеләр өчен жәяүлеләр коммуникацияләре авышканда 60 тан артык промилле баскыч төзүне күздә тотарга кирәк.

Сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм күпләп йөрүнең башка объектлары урнашкан урыннардагы төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә, инвалидлар йортлары һәм өлкәннәр баскычында һәм баскычларда 50 дән артык промилле авышканда аларны пандус белән озата барырга кирәк.

бордюр пандусының авы 1:12 кабул ителә.

Баскычларның беренче баскычларын төшкәндә һәм күтәрелгәндә, ачык төстөгә капма-каршы төстөгә сызыклар белән аерып күрсәтергә кирәк.

Бер марш чикләрендә тышкы баскычларның барлык баскычлары да баскычларның киңлегә һәм биеклегә буенча бертөрле итеп билгеләнә.

Талаучы пандус булмаганда, конструкцияләр киртәләүче бортикны кимендә 75 мм биеклектә һәм тоткычларда күздә тотарга кирәк.

Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участкалары әйләнә-тирәдәгә өслекләрдән текстура һәм төс белән аерылып тора.

Баскычның ике ягында да яки пандуста да колачлау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм ераклыкта булган 800-920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы кисенте биеклегендә тоткалар күздә тотыла.

Мәйданчыклар

151. Жирлек территориясендә түбәндәгә мәйданчыклар урнашкан: балаларның уеннары, өлкәннәрнең ялы, спорт белән шөгылләнү, чүп-чар жыючыларны урнаштыру, этләрне йөртү, машина кую урыннары.

Төркөлгән мәдәни мирас ядкарьләренең һәм махсус сакланылучы табигать территорияләренең саклау зоналары чикләрендә мәйданчыклар урнаштыру истәлекләрен саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерергә тәкъдим ителә.

Йорт тирәсендәгә территорияләр, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм жәрәхәтләнү куркынычсыз инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Балалар мәйданчыклары

152. Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар рәвешендә яисә яшь мәнфәгатьләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырыла.

Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак төрләре, мәйданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшелләндерү, уен жиһазлары, эскәмия һәм урналар, яктырту жиһазлары.

Торак йортлар һәм жәмәгать биналары тәрәзәләреннән мәктәпкәчә яшьтәгә балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ераклык - 10 метрдан, кече һәм урта мәктәп яшендәгә балалар мәйданчыклары - 20 метрдан кимрәк, комплекслы уен мәйданчыклары 40 метрдан да ким булмаса, спорт-уен комплекслары 100 метрдан да ким булмаса тиеш.

Балалар уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларыннан кимендә 20 метр ераклыкта урнашырга тиеш.

153. Балалар мәйданчыклары түбәндәгеләргә тиеш:

- жәй көннәрендә ком белән тигезсезлекләр салынган өслек планировкасы булу;

- даими рәвештә себерелергә һәм иртәнге вакытта чылатырга;

- буюлырга, коймаларны һәм корылмаларны буюрга, буюрга кирәк булган саен елына кимендә бер тапкыр, ә ремонтларга;

- транзит жәяүлеләр хәрәкәтеннән, машина узу юлларыннан, борылыш мәйданчыкларыннан, кунакчыл стоянкалардан, калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклардан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлы саклау участкаларыннан изоляцияләнүгә.

Травматизмны булдырмас өчен, мәйданчык территориясендә чыгыш ясаучы тамырлар яки түбән ботаклар, жир өслегендә урнашкан иске, киселгән жиһазлар калдыклары (стойкалар, фундаментлар) булу рөхсәт ителми (кагыйдә буларак, турникларда һәм качельләрдә).

Янындагы территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар майданчыклары территориясендә эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын складлау рөхсәт ителми.

Яктырту жиһазлары, кагыйдә буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

Яктырту жайланмаларын 2,5 метрдан да ким булмаган биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен жиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

154. Балалар майданчыкларын карап тоту һәм аларда куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен җаваплылык аларны тотучы затларга йөкләнә.

Спорт майданчыклары

155. Спорт майданчыклары халыкның барлык яшь төркемнәре физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән.

Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең йомшак яисә газ төрләре (жәйге чорда), спорт жиһазлары.

Спорт майданчыклары яшелләндерелә һәм челтәрле койма белән әйләндереп алына. Яшеллек майданчык периметры буйлап урнаштырыла, вертикаль яшелләндерү кулланырга мөмкин. Койманың биеклегенә 2,5-3 м, майданчыкларның бер-берсенә терәлгән урыннарында биеклегенә 1,2 м.

Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында йә махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында) рекреацияләр составында урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт жиһазлары заводта ясалган, махсус эшкәртелгән өслеккә бүрәнәләрдән һәм бүрәнәләрдән ясалган (ярыклар, ярыклар булмау һ.б.) булырга мөмкин.

Урнашканда сертификацияләнгән жиһазлар каталогларына таянып эш итәргә кирәк.

Ял итү майданчыклары

156. Торак төзелеше территориясендә өлкән яшьтәге халыкның ял итү һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән ял майданчыкларын оештыру мөмкин. Торак йортлар тәрәзәләреннән алып тын ял итү майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмашка тиеш, шау-шулы өстәл уеннары майданчыклары - 25 метрдан да ким булмашка тиеш.

Ял майданчыгында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә гадәттә каты өслек төрләре, майданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшелләндерү, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, урналар (ким дигәндә һәр эскәмиядә) керә, яктырту жиһазлары керә.

Майданны каплауны плитә куәте рәвешендә проектларга тәкъдим ителә. Ял майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын берләштергәндә, балалар уеннары зонасында өслекнең каты төрләрен урнаштырырга киңәш ителми.

Парклар территорияләрендә чирәмдәге ял майданчыклары оештырылырга мөмкин.

Этләрне йөртү өчен майданчыклар

157. Этләрне йөртү майданчыклары билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле органнар белән килештерелгән урыннарда урнаштырыла.

Этләрне йөртү өчен майданчык территориясендә төзекләндерү элементлары исемлегенә төрлө өслекләр, коймалар, эскәмияләр, урна, эскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмат жиһазлары керә. Периметраль яшелләндерүне күздә тотарга тәкъдим ителә.

Этләрне йөртү өчен майданчыклар микрорайонның һәм торак районның яшел утыртмалардан азат булган гомуми файдалану территорияләрендә, метрополитен һәм гомумжирлек магистральләренең техник зоналарында, 110 кВт көчәнешле электр тапшыру линияләре астында, беренче һәм икенче поясларны су белән тәэмин итү чыганакларының санитар зонасыннан читтә урнаштырылырга тиеш.

Торак билгеләнештәге территорияләрдә урнашкан этләрне йөртү өчен майданнар күләме 400-600 кв.м, башка территорияләрдә - 800 кв.м, барлыкка килгән төзелеш шартларында майданчыкларның кечерәйтелгән күләме, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, кабул ителергә мөмкин.

Майданчык чигеннән алып торак һәм жәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр ара кимендә 25 метр, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт майданчыклары участкаларына, ял майданчыкларына кадәр кимендә 40 метр булырга тиеш.

Майданны төзү, кагыйдә буларак, биекlege 1,5 м булган жиңел металл челтәрдән башкарыла. Чикләнгән элементлары һәм секцияләре арасындагы ераклык, аның аскы кырые һәм жире хайванга майданчыктан чыгып китәргә рөхсәт итәргә яки имгәнү китерергә тиеш түгел.

Майданчык территориясендә майданчыктан файдалану кагыйдәләре булган мәгълүмати стенд урнаштырылырга тиеш.

158. Йорт хайваннары хужалары үз хайваннарының эскрементларын жыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль гамәлгә ашыралар.

Хайваннар хужалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмакка, шулай ук әйләнә-тирәдәгеләр өчен санитария нормалары нигезендә тынлыкны тәэмин итәргә, гамәлдәге санитария-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Автостоянкалар майданчыклары

159. Жирлек территориясендә автостоянкаларның түбәндәге төрләре: автомобильләренә кыска вакытлы һәм озак саклау урнаштырыла.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: өслекнең каты төрләрен, өслекләренә бәйләү элементларын, коймаларны яисә чүп-чар өчен кечкенә контейнерларны, яктырту жайланмаларын, мәгълүмати жиһазларны (күрсәткечләренә).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участкаларына килү юллары жәяүлеләр юлларының төп юнәлешләре белән кисешмәскә тиеш.

Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау участогы аша жәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы 3 м дан да ким булмаган киңлектәге яшел утыртмалар полосасы белән башка территориядән аерылырга мөмкин.

Кече архитектура формалары

160. Кече архитектура формаларын урнаштыру биналарны һәм корылмаларны төзүнең, реконструкцияләүнең һәм капитал ремонтлауның проект документациясе, шулай ук төзекләндерү яисә эскиз тәкъдимнәре проектларының "Төзекләндерү" бүлегенә нигезендә гамәлгә ашырыла.

Кече архитектура формаларын проеклаганда һәм сайлаганда сертификациялэнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга тәкъдим ителә. Тарихи төзелеш зоналары, жирлекнең үзәк үзәге, жирлекнең күп функцияле үзәкләре һәм зоналары өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

161. Кече архитектура формаларына төп таләпләр түбәндәгеләр:

- архитектура һәм ландшафт даирәсе характерының, территорияне төзекләндерү элементларының туры килүе;
- материалларның югары декоратив һәм эксплуатация сыйфатлары, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, озак вакыт дәвамында аларны саклап калу;
- Ныклыгы, ышанычлылыгы, конструкциянең иминлеге.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

162. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

Гамәлдәге такталардан һәм режимлы табличкалардан тыш, тышкы мәгълүмат чаралары вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның белән тулысынча яраштырып урнаштырыла һәм файдаланыла.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын жыештырырга тиеш.

Реклама яки мәгълүмати хәбәрләр урнаштырмыйча тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырын зарарлау, шулай ук тышкы реклама чараларын һәм полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән мәгълүматны ябыштыру, ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмат конструкциясе хужасы территорияне төзекләндерү һәм (яисә) фасадның тышкы кыяфәтен монтаждан соң (демонтаждан) өч тәүлек дәвамында торгызырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә демонтацияләнергә тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә объектлар корылмаларына һәм корылмаларына зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төрләргә мөмкин:

- көйләнгән конструкция;
- декоратив панно;
- консол конструкциясе;
- түбә конструкция;
- витрина конструкциясе;
- гамәлгә куючы тактасы;
- режимлы табличка;
- модульле конструкция;
- стела;
- калкан конструкциясе;
- флаглар композициясе;
- махсуслаштырылган конструкция.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына гомуми таләпләр:

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, эзерләү һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында Россия Федерациясе законнары таләпләре, аларны саклау һәм алардан файдалану таләпләре нигезендә

гамәлгә ашырылырга тиеш;

Тышкы мәгълүмат чараларында мәгълүмат Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт теле турындагы законнар таләпләре үтәлгән килеш урнаштырылырга тиеш;

Ике яки аннан да күбрәк тел кулланган очракта, текстлар эчтәлек һәм техник бизәлеш буенча тиндәш булырга, грамоталы һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

Гражданнарны игълан итү өчен шартлар, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары

163. Мәдәни һәм спорт чараларының игъланнарын, афишаларын урнаштыру гражданнар күпләп була торган урыннарда һәм жанлы жәяүлеләр зоналарында билгеләнә торган махсус тумбаларда, калканнарда һәм стендларда гына рәхсәт ителә.

Игъланнар өчен дивар аерым торучы объектлар рәвешендә яки биналарда яки корылмаларда асылма калканнар рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

VI. Коммуникацияләренә төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен уздыруга төп таләпләр

164. Юл өслекләрен грунт белән каплауга яисә ачуга бәйлә эшләр (жир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яисә ремонтлау, свай һәм шпунт тутыру, электр тапшыру линияләре терәкләрен, элементә, яктырту терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), яктырту планын тәзү, грунт планировкасы һәм башка эшләр) вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән язма рәхсәт (жир эшләрен житештерү ордеры) булганда гына башкарыла.

165. Жирлек территориясен төзекләндерүгә бәйлә жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм уздыру, жир эшләрен житештерүгә ордер алу һәм алу муниципаль хокукый актларның билгеләнгән таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

166. Яшел утыртмаларны сүтү яисә күчереп утырту кирәк булганда, башкарма комитетның күрсәтмәсен билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерергә һәм яшел утыртмаларны сүтеп яисә күчереп утыртуны гамәлгә ашырырга кирәк.

167. Жирлек юлларында хәрәкәтне вакытлыча чикләү яисә туктату, юлның ике ягыннан да заказчылар һәм эшләр житештерүчеләр турында кирәкле барлык белешмәләренә, эшләр срокларын, әйләнешнең мөмкин булган маршрутларын мөжбүри урнаштырган вәкаләтле орган тарафыннан бирелә торган рәхсәт нигезендә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән калканның рәвешә һәм эчтәлегә рәхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

168. Вакыты узган ордерлар буенча коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләре үз белдегә белән башкарыла.

VII. Уңайлы мохиткә аерым таләпләр

169. Торак мохитен төзекләндерү объектларын, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәтә күрсәтү объектларын проектлаганда өлкән яшьтәгә затлар һәм инвалидлар өчен торак пунктлар тирәлегеннән файдалану мөмкинлеген, әлегә объектларны өлкәннәрнең һәм инвалидларның күчеп йөрүенә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән жиһазландыруны күздә тоту тәкъдим ителә.

Өлкән яшьтәгә затларны һәм инвалидларны хәрәкәткә китерүче техник чаралар һәм жайланмалар проектлау, тәзү, урнаштыру, расланган проект документациясе нигезендә яңа төзелештә заказчы тарафыннан гамәлгә ашырылырга тәкъдим ителә.

VIII. Йорт хайваннарын һәм кошларын асрау

170. Йорт хайваннарын һәм кошларын тоту өченче затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозмаса тиеш. Йорт хайваннары һәм кошлары китергән зыян өчен аларның хужалары Россия Федерациясенең гамәлдәге законнарында билгеләнгән тәртиптә җаваплы булалар.

171. Йорт хайваннары хужалары үз хайваннарының экскрементларын жыю һәм утильләштерүне мөстәкыйль гамәлгә ашыралар.

172. Жирлектә яшәүчеләрне (сыерларны, сарыкларны, кәжәләрне, дуңгызларны һәм башкаларны) һәм кошларны матди карап тору шәхси торак йортлар территорияләрендә йорт янындагы кишәрлекләре белән рөхсәт ителә.

173. Барлык продуктив хайваннар (эре мөгезле терлекләр, кәжәләр, сарыклар, дуңгызлар, атлар) гражданның яшәү урыны буенча ветеринария учреждениеләрендә - хайваннар хужаларын биркования һәм ел саен яңадан теркәп барырга тиеш.

174. Йорт хайваннарын чыгару жирле үзидарә органының норматив-хокукый акты белән билгеләнә торган көтүлек урыннарында, хужасын күзәтүдә яисә аның кушуы буенча башка зат күзәтүендә рөхсәт ителә.

175. Йорт хайваннарын чыгару 7.00 сәгатътән 23.00 сәгаткә кадәр рөхсәт ителә. Башка вакытта чыккан очракта, хужалар урамнарда һәм йортларда тынлыкны тәэмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.

176. Этне куып чыгару, махсус сумкага (контейнерга) яки аларны йөртүче затның кулына туры килсә, өч айга кадәрге көчәкләрне һәм вак зурлыктагы этләрне урамда йөртү очракларынан тыш, тезгенне (этне тотып торучы башка җайланманы), муенчак һәм борынчак куллануны кулланып башкарылырга тиеш. Билгеләнгән этнең муенчагында теркәлгән "Татарстан Республикасында йорт хайваннарын тотуның аерым мәсьәләләре турында" 2014 елның 07 мартындагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән" Гамәлдәге редакция тәртиптә, аның идентификация номеры күрсәтелергә тиеш. Этне тезгеннән башка урамда йөртү торак пунктлар чикләреннән читтә, шулай ук этләрне урамда йөртү өчен урыннарда рөхсәт ителә.

177. Хужалар йорт хайваннарын һәм ишегалларын, тротуарларны, урамнарны, паркларны, газоннарны, балалар мәйданчыкларын, скверларны, мәйданнарны, шулай ук торак йортларның подъездларын пычратмаса тиеш. Этләр, мөчеләр һәм башка вак хайваннар янганда хужа үзе белән йорт хайваннарының табигый парларын тулысынча җыештыруны тәэмин итә торган булырга тиеш, алар мәйданчыкларда чүп контейнерларына чыгарылырга тиеш.

178. Этне тезгеннән урамда гына төшерергә мөмкин. Махсус билгеләнгән мәйданчыклар булмаганда, жирле үзидарә органының норматив-хокукый акты белән билгеләнә торган буш урыннарны, кәбестәләрне һәм башка урыннарда куып чыгару рөхсәт ителә.

179. Этләр Дрессировкасы бары тик яхшы әйләндереп алынган мәйданчыкларда гына яисә жирлек территориясендә генә үткәрелергә мөмкин.

180. Йорт хайваннарын тәүлекнең якты вакытында гына юллардан куарга кирәк, шул ук вакытта аларны юлның уң ягына мөмкин кадәр якынак юнәлтергә кирәк. Йорт хайваннарын, грунт юлларынан һәм сукмаклардан мөмкин булганда, асфальт өслекле юл буйлап алып бару тыела.

181. Йорт хайваннарын урамда калдырганда, терлек хужалары яшел үсентеләр бозылудан һәм терлекләр тотуга тотылган чыгымнарны каплай.

182. Йорт кәжәләре бары тик йорт яны территориясе эчендәге утарларда гына яисә көтүлеккә хужалар күзәтүендә генә булырга тиеш.

183. Рөхсәт ителми:

- балаларны һәм спорт майданчыкларында, пляжларда, мәгариф һәм медицина оешмалары территорияләрендә терлекләргә көтүне башкарырга;

- йорт хайваннарын пляжларда куып чыгардым һәм граждандар күпләп ял итә торган урыннарда урнашкан су объектларында коендырдым;

- тыелган язу булса, хайваннарны учреждениегә кертү;

- торак пунктлар территориясендә хайваннарны һәм кошларны озата бармыйча чыгарырга;

- исерек, наркотик яки токсик исерек хәлдә булган затларны, шулай ук яшь яисә сәламәтлеге аркасында хайваннарның хәрәкәтен контрольдә тоталмаган һәм урамда урамда йөргәндә аларның агрессив тәртибен булдырмый торган затларны куып йөртүгә гамәлгә ашырырга;

- 14 яшькә житмәгән кешеләр тарафыннан этләргә куып йөрткән, вак зурлыктагы этләргә йөрткән очрактардан тыш;

- йорт хайваннарын һәм кош-кортларын балконнарда, көймәләрдә, торак йортларның гомуми файдалану урыннарында (арадаш фатирлар, баскыч күзәнәкләре, чорма, подваллар һәм башка ярдәмче биналар коридорларында) даими карап тоту;

- жирлекләргә территориясендә йорт хайваннарының махсус чаралар уздыру урыннарыннан тыш урнашуы (күргәзмәләр һәм башкалар).

184. Йорт хайваннары һәм кошлар хужалары түбәндәгеләргә бурычлы:

- терлекләргә авыруларын кисәтүгә һәм терлекчелек продуктларының ветеринария-санитария ягыннан иминлеген тәмин итә торган хужалык һәм ветеринария чараларын гамәлгә ашырырга, әйләнә-тирә мохитне терлекчелек калдыклары белән пычратмаска, шулай ук ел саен яңадан теркәлгән торган чорда мөһүрләү дөвәләү-профилактика чараларын үткәргә;

- хайваннарның кайда урнашуын даими тикшереп торырга;

- Хайваннар авырганда һәм алар егылган очракта, шулай ук гадәти булмаганда, кичекмәстән ветеринария учреждениеләре белгечләренә хәбәр итәргә. Алар килеп житкәнчә, авыру билгеләргә булган хайваннарны аерырга;

- терлекләргә карау, диагностик тикшеренүләр, саклау өчен прививкалар һәм дөвәләү-профилактик эшкәртү өчен ветеринария белгечләренә таләбе буенча бирергә.

185. Үлгән терлеккә күмү махсус билгеләнгән урында махсуслаштырылган оешма тарафыннан башкарыла.

186. Үз территориясендә каравыл этләргә булган оешмалар түбәндәгеләргә бурычлы:

- этләргә гомуми нигезләрдә теркәргә;

- этләргә нык бөйләнгән килеш тоту;

- хайваннарга килүчеләрдән файдалану мөмкинлеген юкка чыгарырга;

- территориягә кергәндә кисәтү язуы булган очракта, этләргә ялгаудан эшнә туктатканнан соң яисә гомуми куллану территориясеннән читтә калдырылган территориядә генә яхшы әйләндереп алынган территориядә генә жибәрергә.

187. Жәмәгать урыннарында озата баручы затлардан башка урнашкан күзәтчеләргә хайваннар сөреләргә тиеш.

188. Күзәтчеләксез хайваннарны аулау мондый хайваннарны ачыклаган махсуслаштырылган предприятие яисә жирле үзидарә органнары белән төзелгән шартнамә буенча башка зат тарафыннан башкарылырга мөмкин.

189. Күзәтчеләксез хайваннарны аулау чараларын гамәлгә ашыру хайваннарга гомуми мөнәсәбәт принципларына һәм ижтимагый эхлак нормаларын үтәүгә нигезләнә.

190. Рәхсәт ителми:

- хайваннарны фатирлардан һәм хосусый йорт биләмәләргә территориясеннән тиешле суд карарыннан башка тартып алырга;

- этләрне кибетләрдә, даруханәләрдә, коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләрендә бәйдән төшерергә;
- приманкаларны һәм отлауның башка чараларын ветеринария органнары киңәшеннән башка кулланырга.

IX. Кагыйдәләр таләпләренең үтәлешен тикшереп тору

191. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар өлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән җирлек территориясен тәзекләндерү таләпләрен үтәүне тәэмин итәргә тиеш.

192. Өлеге Кагыйдәләрне бозу Административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплылыкка китерә.

193. Тәзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка җәлеп итү күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм кертелгән хокук бозуларны бетерүдән затны азат итми.